

Tietoaiika

7/2001

Tietoaika

6-9

Joka kymmenes
suomalainen
piipahti keväällä
verkkokaupassa.

10-13

Muuttoliikkeellä
on tuplavaikutus
väestökehitykseen.

Muuttajat ovat
nuoria, niinpä
väkeä vähentää
muuttotappio-
alueilla myös
syntyvyyden lasku.

3 TILASTOJEN OHELLA TARVITAAN TULKINTAA JA Keskustelua

4 KANSAINVÄLINEN KATSAUS

Työllisten määrä lisääntyi vuodessa lähes 3 miljoonalla
Euroinflaatio kiihtyi 3,4 prosenttiin
Euroalueen teollisuustuotanto pieneni 0,5 %
Euroalueen ulkokaupan vaje 3,0 miljardia
Yli 1 000 km pitkiä jokia maailmassa 198

6 VERKKOKAUPAN KÄYTTÄJIEN MÄÄRÄ KASVAA PIKKU HILJAA

Mikä on verkkokauppaa?

10 MUUTTO VIE TULEVAAKIN SUKUPOLVEA TAANTUMA-ALUEILTA

14 PALVELUETELEISTÄ VAIHTOEHTOJA KUNTIEN PALVELUTUOTANTOON

18 KOTIMAAN KATSAUS

- Europyöritykset nostaneet vähän hintoja
- Bruttokansantuote kasvoi 3,4 %
- Maatalouden tulot ennallaan
- Tuloerot yhä kasvaneet
- Tulot lisääntyivät eniten Uudellamaalla ja Ahvenanmaalla
- Vuokrat nousivat vuodessa 3,8 %
- Luottokorttiosiot lisääntyivät 11 %
- Palkkasumma kasvoi 8 %
- Kuntatalous vahvistui, erot suurenivat
- Työllisiä lisää 20 000
- Kotien omaisuusrikokset entistä useammin poliisille
- Elokuva suosituinta kulttuuria

28-30 TILASTO-OPISTO

Siirtokuviot
Kirkonkirjat väestötilastojen perusta
Suomessa
Kasvua vai laskua

Kokonaistuotanto muutos vuotta aiemmasta, %

Teollisuustuotanto muutos vuotta aiemmasta, %

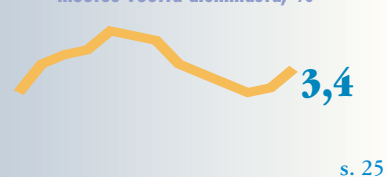
Työllisyys muutos vuotta aiemmasta, %

Työttömyys aste, %

Inflaatio muutos vuotta aiemmasta, %

Kuluttajabarometri luottamuskulu

Tuontihinnat muutos vuotta aiemmasta, %

Tietoaika

www.tilastokeskus.fi/tietoaika
PL 3A, 00022 TILASTOKESKUS
Työpajakatu 13, HELSINKI 58 (käynti)
Sähköposti (Internet):
tiedotus.tilastokeskus@tilastokeskus.fi
henkilöt: etu.sukunimi@tilastokeskus.fi
faksi (09) 1734 2354
p. (09) 17341

Päätoimittaja:

Jussi Melkas,
p. 1734 3200

Toimitussihteerit

Jouni Katkavuori,
p. 1734 2269
Mikko Erjas,
p. 1734 2236

Työryhmä:

Mikko Mäkinen
(informaattikko),
Hilka Lehtikainen (taitto),
Irene Matis (ulkoasu),

Tilaukset:

p. (09) 1734 2011
f. (09) 1734 2500

myynti.tilastokeskus@tilastokeskus.fi

lironumero: 39 mk,
vuositilaus 12 numeroa
vuodessa: 410 mk,
kestotilaus: 350 mk

Painopaikka:

Edita Oy

Tilastojen ohella tarvitaan tulkintaa ja keskustelua

Hyvien korkeilla ja hyvin virallisilla tahoilla on tehty juhlallisia päätöksiä ottaa ekologiset ja sosiaaliset näkökohdat huomioon kaikessa päätöksenteossa samalla painolla kuin taloudellisetkin näkökohdat. Viimeksi tällainen periaatteessa niin tärkeä päätös jäi julkisuudessa mellakoiden varjoon EU:n huippukouksessa Göteborgissa. Miksi ympäristöasiat jäävät edelleen talouden varjoon niin tiedotusvälineissä kuin päätöksissäänkin?

Tilastokeskuksella on takanaan kolmenkymmenen vuoden historia ympäristötilastojen kehittäjänä. Taloustilastojen historia on tietysti paljon pidempi. Ympäristötilastojen ja ”vihreän tilinpidon” kehittämisestä vaadittiin aika äänekkäästi 90-luvun alkupuolella. Ympäristötilinpidon kehittäjät ihmettelevät nyt sitä, että niillekään tiedoille, joita jo tuotetaan ympäristöstä, ei löydy tarpeeksi käyttäjiä.

Tilastojen, päätöksenteon ja julkisen mielipiteenmuodostuksen suhteet ovat monimutkainen kenttä, jossa tilastoasiantuntijoiden ja päättäjien lisäksi tärkeitä toimijoita ovat tiedottajat ja tutkijat. Ympäristötilastojen julkisuuteen vaikuttaa myös se, että ympäristöjärjestöjen ja osittain ympäristöhallinnonkin intressissä on paisutella ympäristöongelmia. Toisaalta hallinto myös herkästi liioittelee omien toimiensa tuloksia.

Ei riitä, että tilastovirastot tuottavat numerotietoa yhteiskunnan toiminnan ja ympäristön suhteesta. Tarvitaan tulkintaa, keskustelua ja kärjistystä. Tätä varten käynnistin hankkeen, jonka tuloksena on kirja ”Matka ympäristöyhteiskuntaan”, jota esiteltiin jo viime Tietoaajan numerossa. Kirjan kirjoitti Juha Kuisma Tilastokeskuksen asiantuntijoiden avustuksella.

Matka ympäristöyhteiskuntaan yhdistää mielenkiintoisella tavalla analyysit ja tilastot yhteiskuntamme suurista muutoksista sekä tarinat ihmisistä muutosten tekijöinä ja kokijoina. Tilastokeskukselle kirja on uusi aluevaltaus: heitämme yhteiskunnalliseen keskusteluun paitsi kylmiä numeroita myös tulkintaa ja mielipiteitä kehityksen kulusta. Tässäkin on toki muistutettava, että mielipi-

teet ja kannanotot ovat kirjan kirjoittajan omia, vaikka suuri osa tilastoista ja asiantiedosta onkin Tilastokeskuksesta peräisin.

Ilmastonmuutos on vakavin ihmisen aikaansaama muutos luonnossa. Se asettaa koko yhteiskunnan vaikean kysymyksen eteen: mitä on tapahtunut ja tapahtuu suhteessamme luontoon. Talous ja koko elämäntapamme on sopeutettava termodynamiikan realiteetteihin. Tätä varten tarvitsemme valtavan määrän uutta tilastotietoa yhteiskunnan ja ympäristön vuorovaikutuksesta.

Tilastoasiantuntijat ovat jo vuosia ponnistelleet yhdistääkseen ympäristötilastot talouden ja yhteiskunnan tilastokuvauksiin. Tämä on osoittautunut vaativaksi tehtäväksi. Osittaisoptimoiminnan asemesta tilastokuvauksen tehtävänä on kuitenkin edistää kokonaisuusien hallintaa ja siihen perustuvaa päätöksentekoa.

Ympäristöasioiden painoarvo on nousemassa muuallakin kuin EU:n komission tiedonannoissa tai neuvoston päätöksissä. OECD:n kestävän kehityksen projekti on edennyt raportointivaiheeseen. YK valmistelelee aiheesta laajaa maailmanlaajuista konferenssia. Myös elinkeinoelämän kiinnostus ympäristöasioihin ja eettisiin kysymyksiin laajemminkin on lisääntymässä.

Informaatiota ja tietoa tarvitaan ja sitä alkaa olla runsaasti tarjollakin. Hyvän yhteenvedon ympäristöindikaattoreista saa esimerkiksi Eurostatin tuoreesta julkaisusta ”Environmental pressure indicators for the EU”, jossa ympäristön tilaa kuvataan politiikan tarpeita silmälläpitäen kaikkiaan 48 indikaattorin avulla.

Ympäristöongelmat ovat paitsi globaaleja myös yhä monimutkaisempia ilmiöitä, joiden ratkaisu edellyttää pitkälle menevää kansainvälistä yhteistyötä. Ympäristöongelmat ja niihin liittyvät tilastotarpeet priorisoidaan kuitenkin hyvin eri tavalla eri maissa. Paitsi ympäristötilastojen myös ympäristöpolitiikan harmonisoinnissa on vielä paljon tehtävää.

Tilastot eivät auta, jos ne jäävät pölyttymään kirjoihin ja tietokantoihin. Tarvitsemme myös rohkeita tulkitsijoita ja yhteiskunnallisia keskustelijoita, jotka tuntevat tilastot ja niiden taustat.

RELANDER

Työllisten määrä lisääntyi vuodessa lähes 3 miljoonalla

Työllisten määrä lisääntyi EU:ssa 2,9 miljoonalla kevästä 1999 keväseen 2000, osoittaa Eurostatin työvoimatutkimus 2000. Työllisiä oli 158,4 miljoonaa keväällä 2000. Työllisyysaste nousi vuodessa prosenttiyksikön 63,1:een. Se tarkoittaa työllisten osuutta 15–64-vuotiaista.

Työllisyysaste oli korkein Tanskassa, 76,4 prosenttia. Yli 70:n yltyivät myös Hollanti (72,9 %), Britannia (71,2 %) ja Ruotsi (71,1 %). Alhaisin työllisyysaste oli Italiassa (53,4 %).

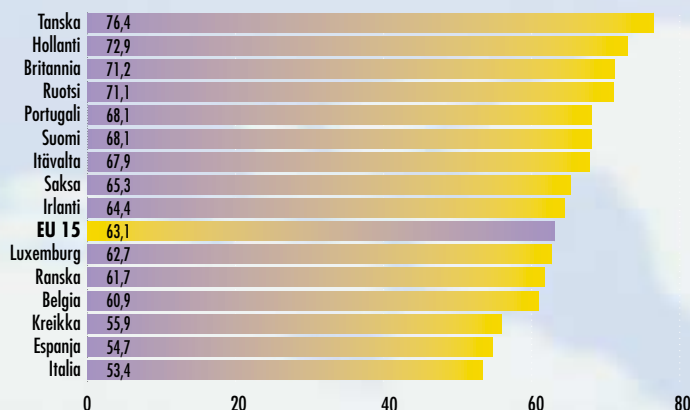
Tanskassa ja Itävallassa työllisyysaste pysyi suunnilleen ennallaan, mutta nousi kaikissa muissa EU-maissa – eniten Espanjassa (2,4 yksikköä) sekä Belgiassa ja Hollannissa (kummassakin 2,0 yksikköä).

Eurooppa-neuvosto asetti maaliskuussa 2001 Tukholmassa tavoitteet, että miesten työllisyysaste tulisi olla vähintään 67 ja naisten 57 prosenttia vuonna 2005. Nämä tavoitteet saavutti viime vuonna 7 jäsenmaata: Tanska, Hollanti, Itävalta, Portugali, Suomi, Ruotsi ja Britannia.

Hollannin naiset osa-aikatyössä

Palkansaajien osuus työllisistä oli EU:ssa 84,2 prosenttia. Osuus vaihteli Kreikan 58,4

TYÖLLISYYSASTE EU-MAISSA 2000, %
(Työllisten osuus 15–64-vuotiaista)

prosentista Tanskan 90,9 prosenttiin. Määräaikaista työsuhteista oli 13,4 prosenttia – vähiten Luxemburgissa (3,4 %) ja eniten Espanjassa (32,1 %).

Naisia työllisistä oli joka kolmas keväällä 2000, mutta osa-aikatyöllisistä neljä viidestä. Työllisistä naisista 33,7 prosenttia oli osa-aikaisia. Osuus vaihteli Kreikan 7,9 prosentista Hollannin 70,6 prosenttiin.

Kaikkiaan osa-aikatyöllisiä oli EU:ssa 28,3 miljoonaa. Heistä runsaat 80 prosenttia ilmoitti, että he eivät halunneet koko-aikatyötä.

Kokoaikatyölliset työskentelivät keskimäärin 40,3 tuntia viikossa. Pisin työviikko oli Britanniassa (43,6 tuntia) ja lyhin Belgiassa (38,5 tuntia). Osa-aikatyöllisten keskimääräinen työviikko oli vajaa puolet (19,7 tuntia) koko-aikatyöllisten työviikosta.

Työttömyys väheni 1,5 miljoonalla

Työttömien määrä väheni vuodessa 1,5 miljoonalla 14,4 miljoonaan. Työttömyysaste laski 9,4:stä 8,4 prosenttiin. Ensimmäistä työpaikkaansa haki 20,4 prosenttia työttömistä. Osuus

vaihteli Saksan 5,9 prosentista Italian 51,7 prosenttiin.

Pitkäaikaistyöttömien osuus oli lähes puolet: 46,4 prosenttia työttömistä oli ollut ilman työtä vähintään vuoden. Osuus oli pienin Tanskassa (21,2 %) ja suurin Italiassa (61,4 %).

Lähde: Eurostat news release 69/2001

Euroinflaatio kiihtyi 3,4 prosenttiin

Kuluttajahinnat nousivat euroalueella vuodessa toukokuuhun 3,4 prosenttia. Huhtikuussa vuosi-inflaatio oli 2,9 prosenttia. Toukokuusta 1999 toukokuuhun 2000 kuluttajahinnat olivat kohonneet 1,9 prosenttia.

Koko EU:ssa vuosi-inflaatio oli toukokuussa 3,1 prosenttia ja huhtikuussa 2,6 prosenttia. Toukokuussa 2000 se oli 1,7 prosenttia.

Lähde: Eurostat news release 66/2001

Kansainvälinen katsaus

	2000	USA	Japani	Itävalta	Belgia	Tanska	Suomi	Ranska	Saksa	Kreikka	Irlanti
Väkiluku (tuhusia)	272750*	272750*	126178*	8109	10251	5339	5176	59373	82214	10558	3802
BKT (Mrd. US \$)	9926,6	9926,6	4610,6	189,2	227,2	160,8	121,6	1290,9	1873,0	111,8	93,9
BKT/as ostovoimakorjattu OECD=100	151	151	107	109	110	119	104	97	105	67	119
BKT:n vuosimuutos-%	q4/00	2,7*	2,8	2,5	3,1	2,3	5,5	3,0	2,6	3,4*	9,8*
Teollisuustuotanto, vuosimuutos-%	huhtik.	-1,0	-3,6	2,1*	3,5*	5,9*	-4,5	1,9*	3,1*	8,5*	29,1*
Työttömyysaste, %	huhtik.	4,4*	4,8	3,7	6,8	4,7*	9,1	8,5	7,7	..	3,8
Inflaatio, vuosimuutos-%	toukok.	3,3*	-0,4*	3,1*	3,1	2,7	3,4	2,3	3,5	3,6	5,5
Vähittäiskaupan myynti, vuosim. %	huhtik.	2,5	0,1	3,0*	0,8*	-0,5*	4,0	-0,2	0,5*	4,2*	1,6*
Osakkeiden hinnat, vuosimuutos-%	toukok.	0,7	-21,1*	2,3*	1,5*	0,6*	-35,5	-11,2	-29,3*	-30,3*	7,8

Lähde: OECD Main Economic Indicators ja Key Economic Indicators, Eurostat Statistics in Focus. Population and social conditions, Viro ja Venäjä (tiedot eivät ole täysin vertailukelpoisia muiden kanssa): Tilastokeskuksen IBS-palvelu

Inflaatioluvut perustuvat kansallisiin kuluttajahintaindeksihin, joten ne voivat poiketa Eurostatin yhdenmukaistetusta kuluttajahintaindeksistä.

Euroalueen teollisuustuotanto pieneni 0,5 %

Kausitasoitettu teollisuustuotanto väheni maaliskuusta huhtikuuhun euroalueella 0,5 prosenttia. Helmikuusta maaliskuuhun tuotanto oli vähentynyt 0,3 prosenttia, mutta lisääntynyt tammikuusta helmikuuhun 0,6 prosenttia.

Koko EU:ssa teollisuustuotanto pieneni huhtikuussa 0,4 prosenttia, väheni maaliskuussa 0,2 prosenttia ja kasvoi helmikuussa 0,4 prosenttia kuukautta aiemmasta.

Lähde: Eurostat news release 67/2001

Euroalueen ulkokaupan vaje 3,0 miljardia

Euroalueen ulkomaankauppa oli huhtikuun ennakkotietojen mukaan 3,0 miljardia euroa alijäämäinen. Vuoden 2000 huhtikuussa se oli 0,2 miljardia ylijäämäinen.

Tarkistettujen tietojen mukaan ylijäämä oli maaliskuussa 3,2 miljardia euroa. Vuoden 2000 maaliskuussa ylijäämä oli 3,6 miljardia.

Lähde: Eurostat news release 68/2001

Maailma

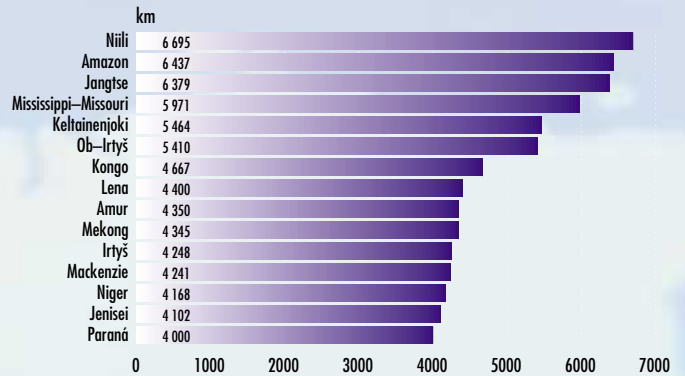
Yli 1 000 km pitkiä jokia maailmassa 198

Tietosanakirjan mukaan joki on maanpinnalla uomassa virtaava vesi, joka saa alkunsa lähteestä, järvestä, puroista tai jäätikön sulamisvesistä ja laskee tavallisesti vetensä järveen tai mereen. Samaan lasku-keeseen tai yhteiseen jokisuuhun yhtyvät joet muodostavat joiston, jonka pääjoeksi nimetään yleensä runsasvetisin haara. Joisto saa vetensä valuma- eli vesistöalueeltaan, jonka vedenjakajat erottavat muiden joistojen valuma-alueista. Valuma-alue muistuttaa muodoltaan usein päärynää, jonka sisään joki muodostaa puumaisesti haarautuvan systeemin.

Maailmassa on kaikkiaan 198 jokea, joiden pituus ylittää 1 000 km. Näistä pääjokia on 84 ja eriasteisia sivujokia 114. Yli 1 000 km:n pituisista joista 75 virtaa Aasiassa (näistä pääjokia 36 ja sivujokia 39), 40 Pohjois-Amerikassa (13 ja 27), 34 Etelä-Amerikassa (10 ja 24), 28 Afrikassa (14 ja 14), 21 Euroopassa (13 ja 8) ja 3 Oseaniassa (1 ja 2).

Maailman pisin joki on Välimeren laskeva Niili (6 695 km) Afrikassa. Sitä seuraavat Amazon (6 437 km) Etelä-Amerikassa ja Jangtse

Maailman pisimmät joet

(6 379 km) Aasiassa. Näiden lisäksi myös Mississippi-Missourin (5 971 km), Keltaisenjoen (5 464 km) ja Ob-Irtysin (5 410 km) pituus ylittää 5 000 km. Euroopan pisimmät joet ovat Venäjää halkova Volga (3 531 km) ja Tonava (2 848 km), joka virtaa kaikkiaan seitsemän maan alueella.

Vesistöalueeltaan ylivoimaisesti laajimman joiston muodostaa Amazon (6 915 000 km²), jonka sivujoistakin kymmenen pituus ylittää 1 000 km. Amazonia seuraavat tilastossa Kongojoki (3 820 000 km²) ja Mississippi (3 208 000 km²). Suomen laajin vesistöalue on Vuoksella (61 560 km²), jonka

pituudesta vain 13 km on maamme rajojen sisäpuolella.

Suomen joet ovat lyhyitä, loivia ja melko vähävetisiä sekä geologisesti nuoria. Maamme 647 joesta 90 on itsenäisiä pääjokia ja loput eriasteisia sivujokia. Pisin jokemme on Kemijoki (483 km), jonka vesistöalueen laajuus on 51 400 km². Seuraavina pituustilastossa ovat Iijoki (330 km) sekä Kemijoen sivujoet Ounasjoki (298 km) ja Kitinen (278 km).

Kai Enkama

Lähde: Maailma numeroina. (<http://tilastokeskus.fi/tk/tp/maailmanumeroina/maailmanumeroina.html>)

5778	15923	4494	10007	39475	8871	7185	59720	377030	145943*	1436	2000
1074,0	366,5	162,3	104,3	555,6	228,0	240,3	1415,6	7830,9	246,7	5,1	2000
103	115	123	74	81	102	126	100	99	34*	33*	2000
2,7	3,2	0,9	3,4	3,7	2,4	2,6	2,6	3,0	6,8	7,4	q4/00
2,3*	2,5*	-2,8*	6,2*	-1,4*	6,5*	5,0*	-0,1*	2,6*	5,2	6,9*	huhtik.
9,9*	2,4*	3,5*	4,0	13,1	4,9	2,6*	5,1*	7,6	9,6	14,2*	huhtik.
3,0	4,9	4,3	4,5*	4,2	2,8	1,8	2,1	2,8*	24,8*	6,4*	toukok.
-0,1*	-3,1*	-1,3	2,6*	2,6*	2,3*	2,7*	5,9	1,4*	11,0	12,0	huhtik.
-10,5	-15,2*	1,7*	-17,4	-8,1	-12,2*	-2,6	-10,1	toukok.

Italia Alankomaat Norja Portugali Espanja Ruotsi Sveitsi Britannia EU yhteensä Venäjä Viro

*Poikkeukset: Väkiluku: USA, Japani ja Venäjä 1999 BKT/as: Venäjä ja Viro 1996 BKT (vuosimuutos): USA 01q1; Viro 00q3; Kreikka ja Irlanti 1999 Teollisuustuotanto (vuosimuutos): Itävalta, Tanska, Ranska, Saksa, Irlanti, Italia, Norja, Portugali, Espanja, Ruotsi, Britannia ja EU-yht. 0103; Belgia, Kreikka ja Alankomaat 0102; Sveitsi 00q4; Viro 0105 Työttömyysaste: USA 0105; Tanska ja Alankomaat 0103; Italia 0101; Britannia 0102; Norja 00q4; Sveitsi 00q2; Viro 0101 Inflaatio: USA, Japani, Itävalta, Portugali, EU-yht., Venäjä ja Viro 0104 Vähittäiskaupan myynti (=volyyymi): Itävalta, Belgia, Tanska, Alankomaat, Portugali, Sveitsi ja EU-yht. 0102; Saksa, Irlanti, Italia, Espanja ja Ruotsi 0103; Kreikka 0012 Osakkeet: Japani, Itävalta, Tanska, Kreikka ja Norja 0104; Belgia, Saksa ja Alankomaat 0103; Ruotsi 0012

Verkkokaupan käyttäjien määrä kasvaa pikku hiljaa

Joka kymmenes 15–74-vuotias teki hankintoja verkkokaupasta helmi-huhtikuussa 2001. Puolessa vuodessa ei ole tapahtunut suuriakaan muutoksia, ja suomalaiset ostavat tavaroita tai palveluja Internetin välityksellä vieläkin suhteellisen harvoin. Postimyynti ja puhelinmyynti ovat edelleen selvästi suosittumia tapoja hankkia tuotteita. Verkkokaupasta ostetaan erityisesti painettua sanaa ja musiikkia. Matka- ja hotellivaraukset olivat selvästi lisääntyneet viime vuoden elo-lokakuuhun verrattuna.

Juha Nurmela – Lea Parjo

Toukokuun alkupuolella kerättyjen tietojen mukaan lähes 2,2 miljoonaa, noin 55 prosenttia 15–74-vuotiaista oli käyttänyt Internetiä viimeksi kuluneiden kolmen kuukauden aikana. Yli 1,5 miljoonaa henkilöä, noin 40 prosenttia 15–74-vuotiaista oli hakenut Internetistä tuotteita ja palveluja koskevia tietoja, mutta vain 8 prosenttia (vajaat 320 000 henkeä) oli tilannut jotakin verkon kautta yksityiskäyttöön. Verkossa myös ostoksensa maksaneiden määrä oli alle 4 prosenttia koko kohdeväestöstä (vajaat 150 000 henkeä). Yhä useampi on sekä tilannut että ostanut eri tuotteita. Verkosta jotain kolmen viime kuukauden aikana hankkineita oli kaikkiaan noin 380 000 henkeä, missä on 50 000 hengen lisäys viime vuoden elo-lokakuusta.

Kolmasosa väestöstä oli tilannut kolmen viimeksi kuluneen kuukauden aikana jotakin postimyynnin kautta ja vajaat 20 prosenttia tilan-

nut tuotteita tai palveluita puhelimitse itse, ja 13 prosenttia oli tehnyt kaupat puhelinmyyjän kanssa. Kokonaisuutena katsoen verkkokauppa on vielä vähäistä postimyyn- tiin tai puhelimitse puhumalla tehtyihin hankintoihin verrattuna. Postimyynnin ja puhelinmyynnin luvut ovat pysyneet ennallaan viime vuoden elo-lokakuuhun verrattuna. Miehet ja naiset käyttävät eri ostotapoja: 44 prosenttia naisista, mutta vain 22 prosenttia miehistä oli ostanut postimyynnistä. Puhelintilauksen oli tehnyt 18 prosenttia naisista ja 21 prosenttia miehistä. Verkkokaupasta viimeisen kolmen kuukauden aikana jotakin oli hankkinut 9 prosenttia naisista, miehistä hieman enemmän, 11 prosenttia.

Kirjakerhoon tai muuhun vastaavaan, jossa tuote lähetetään säännöllisin väliajoin ilman erillistä peruuttamista, kuului noin viidesosa 15–74-vuotiaista. 20–59-vuotiaista

kirjakerhoon tai muuhun vastaavaan kuuluvista naisten osuus oli kaikissa kymmenvuotiskäryhmissä kaksinkertainen samanikäisiin miehiin verrattuna. Riippumatta siitä, oliko henkilö käyttänyt Internetiä vai ei, puhelin oli yleisin väline peruuttaa kuukausilähetys. 70 prosenttia peruutuksista tehtiin puhelimitse.

Verkkokaupan käyttäjä keskiarvoistunut

Verkkokaupassa kävijöiden ikä- ja sukupuolirakenne näyttää hiljalleen lähenevän Internetin käyttäjien ja koko väestön jakautumia. Tosin 36 prosenttia verkon kautta jotain ostaneista tai tilanneista oli iältään alle 30-vuotiaita. Internetiä käyttävistä tämänikäisiä oli 39 prosenttia ja koko väestöstä vain 25 prosenttia. Elo-lokakuussa 2000 nuorten osuus verkkokaupan käyttäjistä oli vielä 47 prosenttia.

Naisten osuus verkkokaupan käyttäjistä on hieman kasvanut. Helmi-huhtikuussa 2001 heidän osuutensa oli 45 prosenttia, kun puoli vuotta aiemmin noin 40 prosenttia verkon kautta jotakin ostaneista tai tilanneista oli naisia. Internetin käyttäjiä miehistä ja naisista oli yhtä moni.

Koko väestöstä opiskelijoita on noin 14 prosenttia, kun nettiostajista vastaava osuus on 16 prosenttia ja Internetin käyttäjistä 24 prosenttia.

Verkkokaupan käyttäjistä pääosa, 65 prosenttia, oli palkansaajia ja Internetin käyttäjistäkin 58 prosenttia, kun koko väestöstä heidän osuutensa on 49 prosenttia. Varsin suuri ero on eläkeläisten kohdalla – koko väestöstä

heitä on noin viidesosa, mutta verkkokaupan käyttäjistä vain kolme prosenttia. Eipä eläkeläisiä ole vielä Internetinkään käyttäjistä sen enempää.

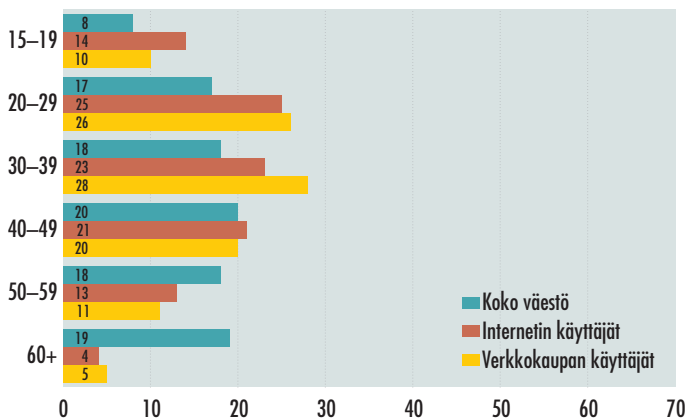
Koulutukseltaan verkkokaupan käyttäjät poikkeavat edelleen koko väestöstä, mutta verkkokaupan käyttäjien koulutustaso on hieman lähentynyt koko väestön jakautumaa. Kuitenkin, mitä korkeampi koulutus on, sitä todennäköisemmin käyttää Internetiä ja verkkokauppaa.

Puolessa vuodessa verkko-ostajien ikäjakautuma on myös muuttunut jonkin verran kohti koko väestön ikäjakautumaa. 20–29-vuotiaista liki sama osuus on käynyt verkkokaupassa jo puolta vuotta aiemminkin, mut-

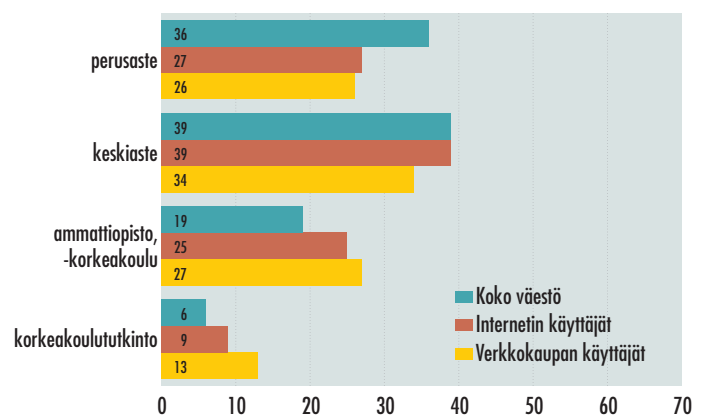
ta 30–39 -vuotiailla osuus on kasvanut kolmanneksen.

Pääkaupunkiseudulla asuvat olivat käyttäneet Internetiä viimeksi kulu- neen kolmen kuukauden aikana useammin kuin muissa suurissa kaupungeissa (Turku, Tampere, Oulu, Kuopio ja Jyväskylä) tai muualla Suomessa asuvat. Vastaavasti verkko-ostoksia oli pääkaupunkiseudulla asu- villa useammin kuin muilla. Myös pu- helintilauksia tehneiden osuus oli pääkaupunkiseudulla muuhun Suo- meen verrattuna kaksinkertainen. Puhelintihedessä ei ole suuria alu- eittaisia eroja, mutta pääkaupun- kiseudulla puhelintilauksmahdolli- suuksia on runsaasti tarjolla.

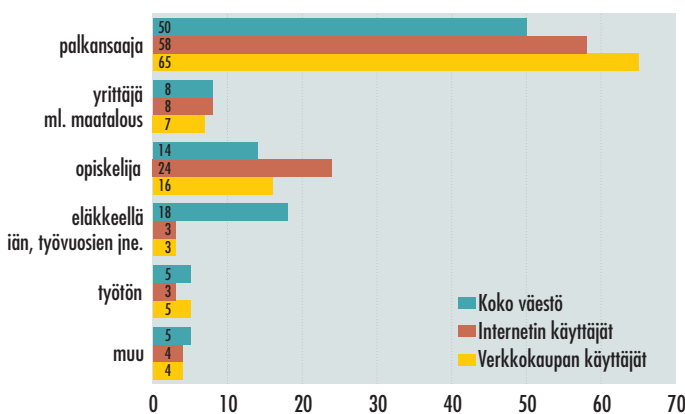
Koko väestön, Internetin käyttäjien ja verkkokaupan käyttäjien jakautuminen ikäryhmittäin helmi-huhtikuussa 2001, %

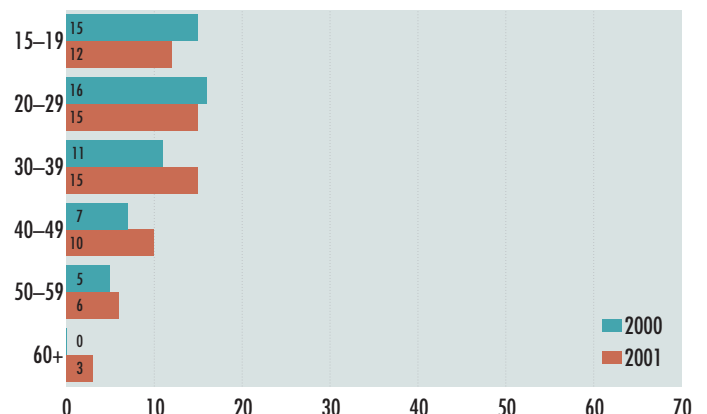
Koko väestön, Internetin käyttäjien ja verkkokaupan käyttäjien jakautuminen koulutustason mukaan helmi-huhtikuussa 2001, %

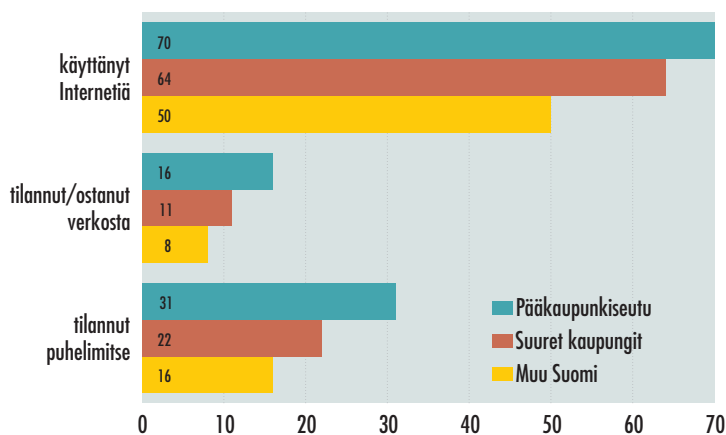
Koko väestön, Internetin käyttäjien ja verkkokaupan käyttäjien jakautuminen pääasiallisen toiminnan mukaan helmi-huhtikuussa 2001, %

Verkkokaupan käyttäjien osuus ikäryhmistä elo-lokakuussa 2000 ja helmi-huhtikuussa 2001, %

Internetin käyttäjien sekä verkko- ja puhelintilaajien osuus 15–74-vuotiaista, %

Verkkokaupan arvo kasvussa

Neljännesvuoden aikana, helmi-huhtikuussa 2001, yksityistarkoituksiin hankittujen nettitilausten arvo oli yli 400 miljoonaa ja netissä maksettujenkin ostosten arvo noin 250 miljoonaa. Vuositasolla se merkitsisi noin 2,6 miljardin markan arvosta tilauksia ja ostoksia, mikäli verkkokaupassa käynti pysyisi alkukevään tasossa. Vuotta 2000 koskeva loppuvuonna tehty arvio oli 2 miljardia markkaa.

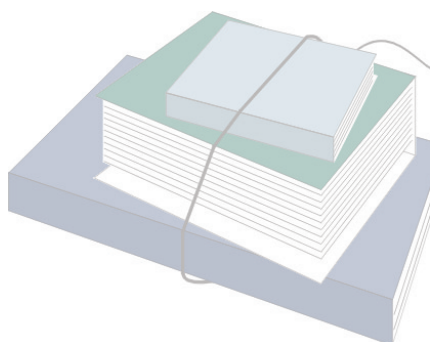
Kolmen kuukauden tilausten ja ostojen keskiarvo oli kummallakin vähän alle 1 500 markkaa. Yli puolet ostajien määrästä oli ostanut alle 850 markalla, mutta toisaalta tilausten loppusumma saattoi ylittää 10 000 markkaakin.

Ulkomailta tehtyjen tilausten ja ostojen lukumäärä oli viime vuoden syksystä hieman vähentynyt mutta markkamäärä pysynyt suunnilleen ennallaan. Vuositasolla ulkomaisten verkkohankintojen summa olisi 600–700 miljoonaa markkaa.

Verkko hyvä näyteikkuna

Yli 1,5 miljoonaa 15–74-vuotiasta ilmoitti etsineensä Internetistä tuotteita ja palveluja koskevia tietoja. Heitä voidaan pitää potentiaalisina verkkokaupan käyttäjinä, joilla on jo valmiuksia ja ehkä halujakin verkkokaupaan. Heitä voisi verrata näyteikkuna-ostoksia tekeviin kävelijöihin, jotka kuitenkin tekevät varsinaiset ostoksensa toisena ajankohtana. Ver-

kosta tuote- ja palvelutietoja etsineet tekevät ostoksensa useimmiten muuten kuin verkon kautta. Verkkokaupassa kolmen viimeksi kuluneen kuukauden aikana ilmoitti käyneensä kaiken kaikkiaan noin 380 000 henkeä. Hankintoja oli tehty keskimäärin kahdesta tuoteryhmästä.

Kirjoja, vaatteita ja musiikkia – mutta nyt myös lippuja

Kolmasosa verkkohankinnoista kohdistui kirjoihin ja lehtiin, kuten viime syksynäkin. Kirjoja ja lehtiä tilannei-

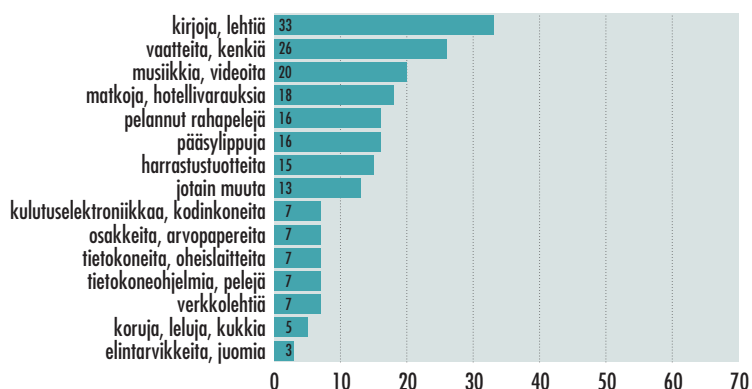
den määrä ei kuitenkaan ollut kasvanut merkittävästi. Seuraavaksi suosituinta oli tilata vaatteita ja kenkiä. Näiden tilaajia oli hieman enemmän kuin musiikkia ja videoita tilanneita. Matka- ja hotellivarauksia tehneiden määrä oli kaksinkertaistunut viime vuoden syksystä. Samoin oli kaksinkertaistunut pääsylippuja tilanneiden määrä.

Vajaa puolet kirja- ja lehtihankinnoista oli samalla maksettukin tilauksen yhteydessä. Musiikkiin ja videoihin liittyvissä tuotteissa välittömästi maksaneiden osuus oli selvästi pienempi ja vaatteiden ostajista vajaa kymmenesosa oli maksanut saman tien.

Verkko-ostosten kohdalla on kiinnostavaa tietää, kohdistuuko hankinta fyysiseen tavarahan, joka toimitetaan tilaajalle vai palveluihin, joita ei toimittaja, posti tai kuljetusliike erikseen kuljeta perille. Tavaraostokset tai -tilaukset saivat otoksen perusteella arvioituna oli noin 520 000 mainintaa eli kaksi kolmasosaa verkko-ostosten valikoimasta koko maan tasolle korotettuna kolmen kuukauden ajalta. Liput, arvopaperit, rahapelit ja muut palveluihin kohdistuvat ostot olivat saaneet noin 250 000 osto- tai tilausmainintaa. Haastattelussa ei kysytty kuinka monta kertaa kysyttyjä tuotteita tai palveluja oli ostettu tai tilattu, joten verkosta tehtyjen hankintojen lukumäärästä ei ole tietoja.

Vajaa viidesosa verkko-ostoksilla käyneistä oli pelannut rahapelejä eli yli 60 000 henkeä oli pelannut Veikkauksen tai jonkun muun rahapelejä kolmen viimeksi kuluneen kuukau-

Verkkokauppa tuoteryhmittäin helmi-huhtikuussa 2001,% kaikista ostoista

MIKÄ ON VERKKOKAUPPAA?

Monet kuluttajat etsivät Internetistä tietoja tavaroista ja palveluista, vertailevat hintoja ennen ostopäätöksen tekemistä. Olisiko sellainen toiminta jotenkin laskettavissa Internet-kaupan piiriin, vaikka rahaa ei varsinaisesti vielä käytetäkään? Heidän kynnyksensä siirtyä verkkokaupan asiakkaaksi on jo matala.

Sähköisestä kaupasta ei toistaiseksi ole kansainvälisesti sovittua määritelmää tai yhdenmukaista mittaamistapaa. Sähköisellä kaupalla kuitenkin ymmärretään tavaran tai palvelun tilaamista verkon välityksellä riippumatta siitä, maksetaanko se verkossa vai aikanaan käteisellä tai tavanomaisia pankkiyhteyksiä käyttäen. Oheisessa tarkastelussa on käytetty kumpaakin lähestymistapaa.

Tutkimuksessa selvitettiin verkkokauppaa – sekä tilaamista että ostamista – henkilökohtaiseen käyttöön. Artikkelissa käytetään termejä verkkokauppa ja verkkokaupassa kävijä silloin, kun tarkoitetaan sekä verkos-

ta tehtyjä tilauksia että ostoja. Muutoin eritellään ostot ja tilaukset toisistaan. Työtehtäviin kuuluvaa verkkokauppaa ei nyt kysytty.

Tutkimuksen viiteajanjaksoksi valittiin haastatellua edeltäneet kolme kuukautta lähinnä, koska haluttiin selvittää verkkokaupan rahallista arvoa. Silloin kolme kuukautta on kohtuullisen luotettavasti muisteltava ajanjakso.

Tutkimusjakso kuvaa normaalia aikaa, jolloin esimerkiksi lahjaostokset eivät haittaa koko vuoden tasolle tehtävää estimointia. Muiden maiden tilastovierastojen vastaavissa selvityksissä käytetään hyvin vaihtelevia viiteajanjaksoja, eikä kansainvälisiä suosituksia vielä ole.

Tiedot perustuvat aineistoon, joka kerättiin Tilastokeskuksen kuluttajabarometrin toukokuun haastattelujen yhteydessä. Yhteensä haastateltiin 1 549 Suomessa asuvaa 15–74 -vuotiasta henkilöä.

den aikana. Määrä on pysynyt viime syksyn tasolla.

WAP-puhelimia alle 10 prosenttia

Noin 85 prosentilla 15–74 vuotiaista suomalaisista oli käytössään matkapuhelin. Matkapuhelimen käyttäjistä neljäsosa oli käyttänyt maksullisia tekstiviestipalveluita, jotka veloitetaan suoraan puhelinlaskussa, kuten uutiset, säätiedot, pörssikurssit ja sanakirjat. Kuitenkin vain 4 prosenttia käyttäjistä oli tilannut tai ostanut matkapuhelimellaan esimerkiksi suklaalevyjä, virvoitusjuomia, autonpesupalveluita, golfpaloja ynnä muita sellaisia tuotteita ja palveluja, jotka veloitetaan puhelinlaskussa. Puhelimen käyttöön liittyvät ominaisuudet, soittoaänet tai logot, eivät sisältyneet näin määriteltyihin palveluihin, ei myöskään pankkiasioiden hoito matkapuhelimella. Matkapuhelimen tällaisessa käytössä ei ollut havaittavissa eroja viime syksyn verrattuna.

Miehistä 88 prosentilla ja naisista 80 prosentilla on matkapuhelin

omassa käytössä. Alle 40-vuotiaiden ikäryhmässä sekä miehistä että naisista vain korkeintaan yksi kymmenestä on ilman omaa matkapuhelinta. 40 vuotta täyttäneistä matkapuhelin on miehillä naisia useammin. 60–74-vuotiaista naisista jo joka toisella on matkapuhelin omassa käytössä. Vastaavan ikäisistä miehistä se on kolmella neljästä.

WAP-puhelimia kaikista matkapuhelimista oli noin 9 prosenttia. Erityisesti 20–39-vuotiaat miehet näyttävät käyttävän WAP-puhelimia, naisten käytössä ne ovat harvinaisia. WAP-puhelimien määrä ja osuus ovat kasvaneet vain lievästi viime syksystä.

Johtopäätöksiä

Kuluttajien verkkokauppa yleistyy, mutta hitaasti. Puolesta vuodessa verkkokaupasta hankkineiden määrä oli kasvanut noin 50 000 henkilöllä. Verkkokaupasta hankkineiden ikärakenne näyttää hitaasti lähenevän koko väestön ikäjakautumaa, enää eivät vain nuoret asioi verkkokaupoissa. Miehet ja naiset kävivät lähes yhtä

usein verkkokaupassa ja koulutustason vaikutus näyttää tasaantuvan. Kolmen viimeisen kuukauden hankintoja koskeva tutkimus näyttää tuottavan olennaisesti pienempiä käyttäjämääriä ja kasvulukuja kuin hankinta-aikaa rajaamattomissa tutkimuksissa (esimerkiksi <http://www.gallupweb.com/press26.htm>). Kokonaisymyynti on toistaiseksi vielä vähäistä koko tavarakauppaan verrattuna. Myynti näyttää myös kohdistuvan pääasiassa tuotteisiin, jotka eivät ole päivittäisen elämän kannalta keskeisiä. Puhelimen 'suullinen' käyttö kaupankäyntiin näyttää olevan edelleenkin varsin laajaa.

Dosentti Juha Nurmela on Tilastokeskuksen haastattelu- ja tutkimuspalvelujen erikoistutkija, joka on selvittänyt suomalaisten tieto- ja viestintätekniikan käyttöä usean vuoden ajan.

Lea Parjo toimii erikoistutkijana Tilastokeskuksen yritysten rakenteet -yksikössä ja vastaa tietoyhteiskuntaa kuvaavien tilastojen kehittämisestä.

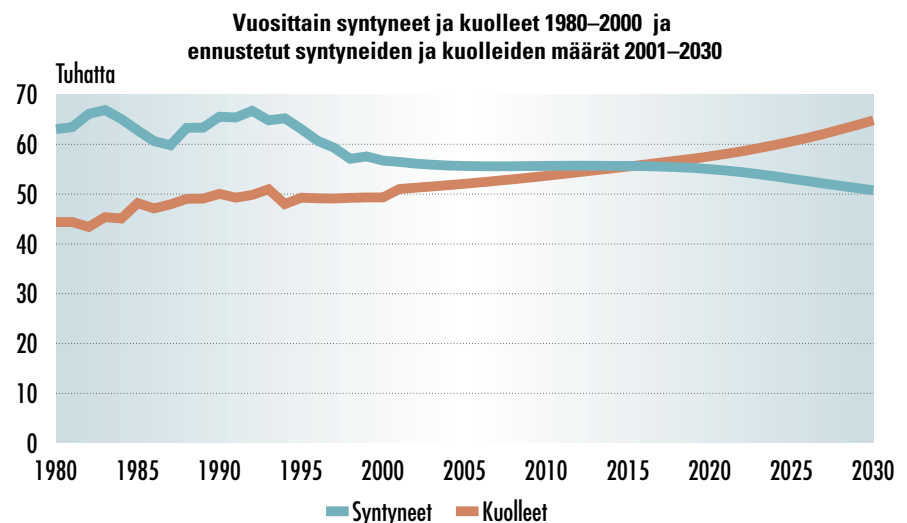
Muutto vie tulevaakin sukupolvea taantuma-alueilta

Alueellisesta kehityksestä vallitsee yksipuolinen kuva. Puhutaan vain muutamista kasvukeskuksista ja koko muu Suomi leimautuu tyhjeneväksi tappion maisemaksi. Todellisuus: 82 seutukunnasta enemmistöllä menee kohtuullisesti, maailmanlopun seutuja on 25. Taantuvien alueiden ongelmana on se, että nuoret muuttajat vievät mukanaan myös luonnollisen väestönkasvun eli seuraavan sukupolven asukkaat.

Viime vuonna syntyi vähiten lapsia 132 vuoteen. Kuolleiden määrä puolestaan oli suhteellisen korkea verrattuna viime vuosiin. Niinpä syntyneiden enemmisyys, eli luonnollinen väestönmuutos, putosikin lukemiin jota alhaisemmissa on oltu viimeksi sotavuosina. Viime vuonna syntyi 7 400 henkeä enemmän kuin kuoli.

Tulevina vuosina luonnollinen väestönmuutos supistuu Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan niin, että vuonna 2016 syntyneiden määrä jää ensi kertaa sotien jälkeen alle kuolleiden määrän. Kehityssuunta aiheutuu siitä, että synnyttävät ikäluokat pienentyvät ja vanhusikäluokat suurentuvat. Tulevaisuudessa vanhusten määrän kasvu ja siten myös kohoava kuolleiden määrä vaikuttaa luonnolliseen väestönmuutokseen enemmän kuin syntyneiden määrää.

Koska luonnollisen väestönmuutoksen pääsuunta on laskeva ja pian koko maan lukukin negatiivinen, ei ole kovin valaisevaa eritellä seutukuntia sen kah-tiajaon mukaan, mitkä ovat nollatason yläpuolella ja mitkä alapuolella, kuten tavallisesti tehdään. Siksi seuraavassa on

tarkasteltu seutukuntia sen mukaan, missä seutukunnissa luonnollinen väestönmuutos oli mediaanin yläpuolella ja missä alapuolella vuonna 2000.

Luonnollinen väestönmuutos jo miinuksella 55 seutukunnassa

Koko Suomea viidentoista vuoden päästä odottava luonnollisen väestönkasvun kääntyminen vähenemiseksi oli todellisuutta jo 55 seutukunnassa vuonna 2000. Seutukuntien enemmistö on jo tilanteessa, jossa väkeä kuolee enemmän kuin syntyy. Niinpä luonnollisen väestönmuutoksen keskimäärä (mediaani) oli seutukunnissa –38 henkeä.

Tuhatta henkeä kohti laskettu luonnollisen väestönmuutoksen mediaani oli –2 promillea. Keskimääräisesti tarkastellen tilanne ei siis ollut vielä kovin huono seutukunnissa vuonna 2000. Luonnolliselta väestönmuutokseltaan alle mediaanin jääneet seutukunnat on merkitty ruskealla ja punaisella oheiseen karttaan.

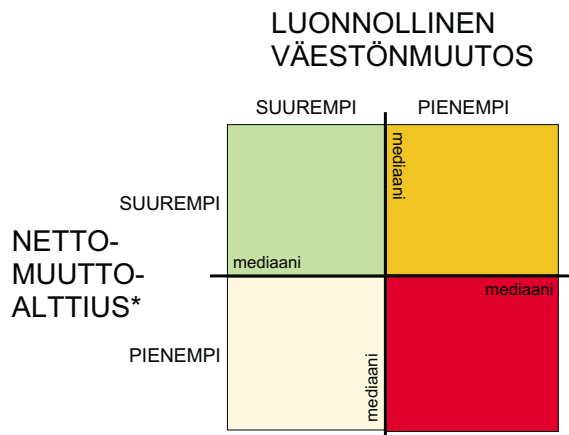
Kärkikuntien (numero 094 oheisella kartalla) seutukunnan luonnollinen väestönmuutos 1000 henkeä kohti laskien oli huonoin, Ilomantsin (123) ja Koillis-Savon (113) seutukuntien luvut seuraavaksi huonoimmat. Kun esimerkiksi Koillis-Savossa luonnollinen väestönmuutos oli jo niinkin negatiivinen kuin –7 promillea, muuttoliike ei saisi olla kuin korkeintaan hiukan tappiollista, jotta kuntasuunnittelu onnistuisi ilman poikkeustoimenpiteitä.

Taantumaseutukunnat menettävät nuoria ja synnytysikäisiä

Seutukunnan tilanne väestökehityksessä nähdään vasta, kun on otettu huomioon molemmat tekijät; luonnollinen väestönmuutos ja nettomuutto. Näihin tekijöihin vaikuttavat taas osittain eri seikat, joten niiden erillinen tarkastelu on järkevää.

Maassamuutossakin tyypillinen seutukunta oli muuttotappioalue eikä nettosiirotolaisuuden lisääminen maassa-

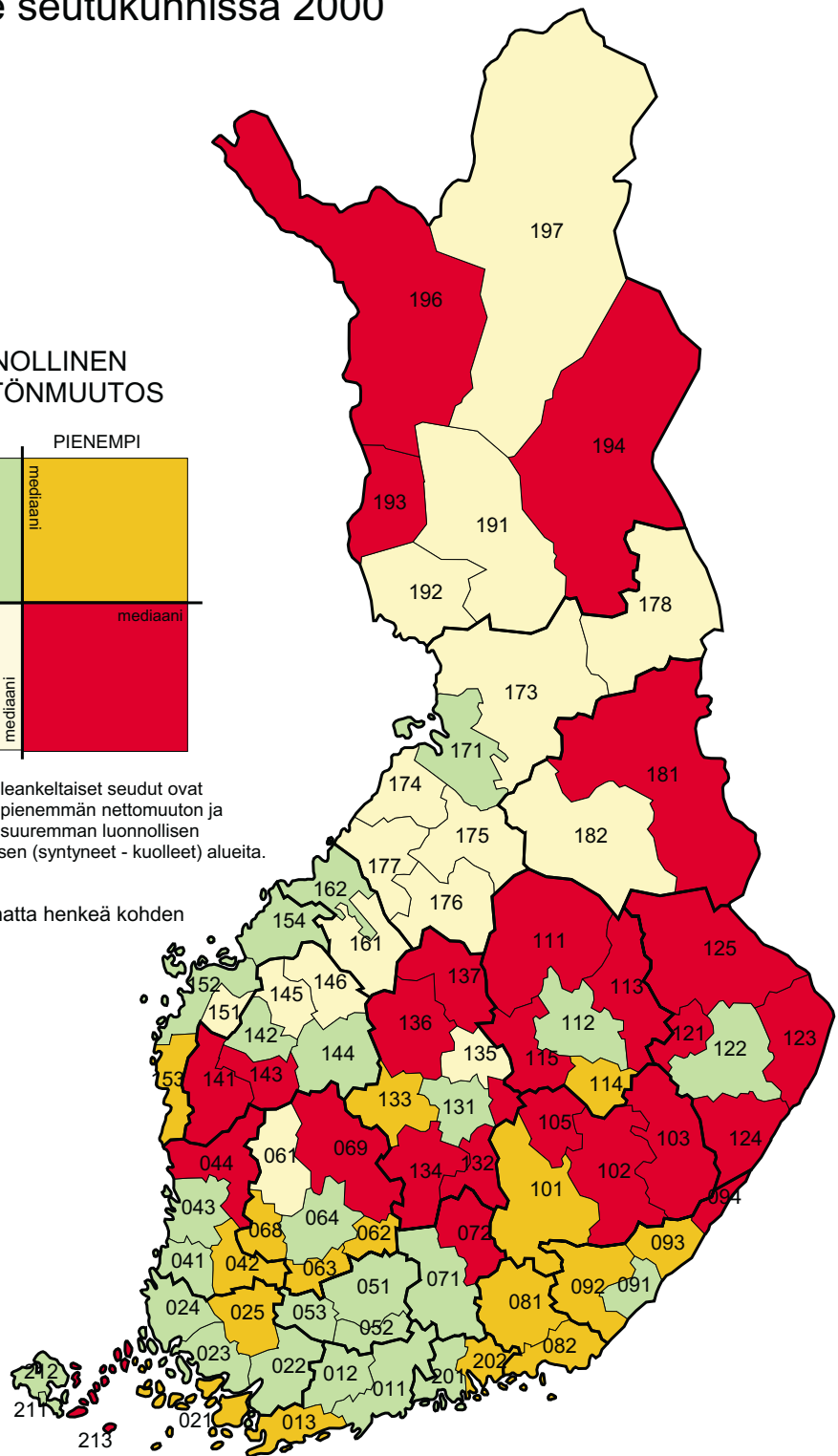
Väestökehitystilanne seutukunnissa 2000

Esimerkiksi vaaleankeltaiset seudut ovat keskimääräistä pienemmän nettomuuton ja keskimääräistä suuremman luonnollisen väestönmuutoksen (syntyneet - kuolleet) alueita.

* Nettomuuttoalttius = nettomuutto tuhatta henkeä kohden

182 = seutukunnan numero

muuton nettolukuihin muuta juurikaan tilannetta. Siten kokonaisnettomuutokseen tarkastelu kahtiajaolla positiiviset ja negatiiviset seutukunnat ei ole kovin valaisevaa. Kokonaisnettomuuttoa tarkastellaankin tässä vastaavasti kuin luonnollista väestönmuutosta, eli tehdään jako mediaaniin (6,6 promillen

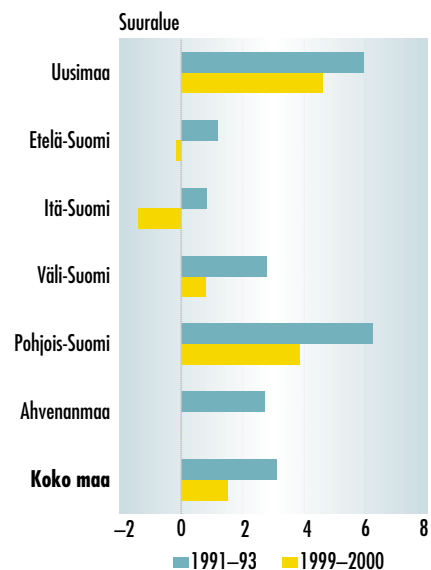
muuttotappio) yläpuolella ja alapuolella oleviin seutukuntiin.

Luonnolliselta väestönmuutokseltaan heikoimmassa seutukunnissa muuttoliikkeen huomioon ottaminen ei paranna väestökehityksen tilannetta Suomen seutukuntien joukossa. Kärkikuntien, Ilo-mantsin ja Koillis-Savon seutukuntien

nettomuuttoalttius oli myös keskimääräistä alhaisempaa, Kärkikuntien ja Ilo-mantsin seutukunnissa nettomuuttoalttius jopa selvästi tappiollista. Pahimmillaan väestönmuutos oli 28 promillea tappiollinen näissä seutukunnissa.

Luonnolliselta väestönmuutokseltaan ja nettomuuttoalttiudeltaan tappioli-

Luonnollinen väestönmuutos suuralueittain 1991–1993 ja 1999–2000 keskimäärin vuodessa: promillea

sempaan puoliskoon kuuluvia seutukuntia on 25 ja ne sijaitsivat usein Itä- ja Pohjois-Suomessa. Näissä kaksinkertaisen väestökadon seutukunnissa taloudellinen tilanne oli korkeintaan vähän parempi kuin 1990-luvun alun lamavuosina. Siksi tässä kutsutaan näitä seutukuntia syrjäseutu- ja taantumaseutukunniksi.

Väestön alueellinen kasautuminen muuttoliikkeen kautta on jatkunut voimakkaana maassamme jo seitsemän vuotta ja sillä on ollut jo selviä vaikutuksia synnytysikäisten määrään eri alueilla. Kun kuolleisuudessa on tapahtunut vähän muutoksia viime vuosina, on synnytysikäisten määrän muutoksilla viime vuosina ollut selviä vaikutuksia syntyneiden määrään ja luonnolliseen väestönmuutokseen.

Syrjäseutu- ja taantumaseutukuntiin kuuluneista seutukunnista 16:ssa myös luonnollisen väestönmuutoksen kehitys on ollut keskimääräistä heikompaa jo vuodesta 1992 lähtien. Muuttoliike on tavallista enemmän harventanut näillä alueilla synnytysikäisten määrää. Kaiken lisäksi luonnollinen väestönmuutos 1 000 henkeä kohti oli jo valmiiksi keskimääräistä alhaisempaa näissä seutukunnissa vuosina 1991–93. Näillä alueilla muuttoliike on tuplasti pahentanut väestörakennemuutoksia; suoranaisesti viemällä asukkaita mutta viemällä nimenomaan myös seuraavan sukupolven asukkaita. Tornionlaakson (193) ja Itä-Lapin

(194) ja Tunturi-Lapin (196) seutukunnat kuuluvat näihin seutukuntiin. Lukuisten Itä- ja Pohjois-Suomen seutukuntien lisäksi Pohjois-Satakunnan (044), Suupohjan (141) ja Saarijärven (136) seutukunnat kuuluivat tähän ryhmään, jotka olivat kokeneet luonnollisen väestönmuutoksen selvää huononemista 1990-luvulla ja olivat syrjäseutu- ja taantumaseutukuntia.

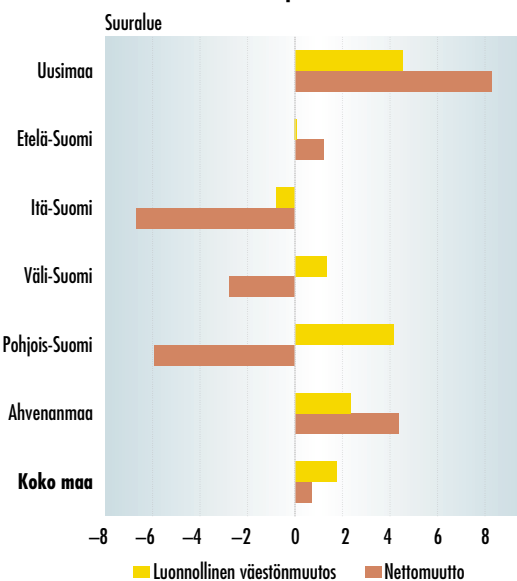
Niissäkään tapauksissa, joissa luonnollinen väestönmuutos on kehittynyt syrjäseutu- ja taantumaseutukunnissa keskimääräistä paremmin, kyse ei ole ollut positiivisesta asiasta. Luonnollinen väestönmuutos ei vain ole laskeutunut alhaisesta tasosta vielä alemmaksi. Mm. Heinolan (072), Pieksämäen (105) ja Kärkikuntien seutukunnassa luonnollisen väestönmuutoksen keskimääräistä parempi kehitys on itse asiassa ollut pysymistä keskimääräistä alhaisemmalla tasolla.

Savupiippuvyöhykkeen väestöongelmia liioitellaan

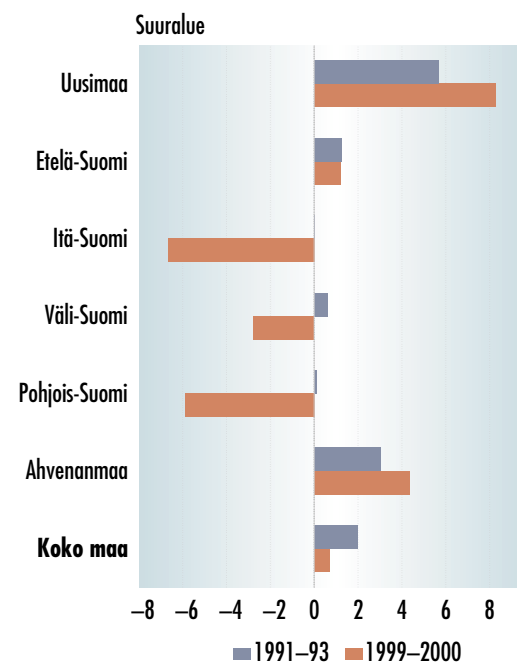
Lieväksi kuntasuunnitteluongelmaa voi sanoa, kun keskimääräistä huonompaan luonnolliseen väestönmuutokseen liittyy keskimääräistä parempi nettomuuttoalittius. Tällaisia seutukuntia olivat vuonna 2000 monet seutukunnat, joiden keskuksena on perinteisestä teollisuudesta tunnettu suurehko kaupunki. Tähän ryhmään kuuluivat mm. Imatran (093), Kouvolan (081), Varkauden (114) ja Etelä-Pirkanmaan (063, Valkeakoski) sekä Mikkelin (101) seutukunnat. Pahimmillaan väestötappio oli vain 10 promillea näissä seutukunnissa (Kaakkois-Satakunta, 042).

Kun luonnollinen väestönmuutos oli keskimääräistä huonompi ja nettomuuttoalittius keskimääräistä parempi, seutukunnat sijaitsivat usein Etelä-Suomen suuralueella, joka kattaa valtaosan ns. Savupiippuvyöhykkeeksi kutsutusta alueesta.

Luonnollinen väestönmuutos ja kokonaisnettomuutto suuralueittain 1999–2000 keskimäärin vuodessa: promillea

Kokonaisnettomuutto suuralueittain 1991–93 ja 1999–2000 keskimäärin vuodessa: promillea

Kaikissa Savupiippuvyöhykkeen seutukunnissa myös luonnollinen väestönmuutos oli "vain" jonkin verran keskimääräistä pienempi, joten sikäläkin näissä seutukunnissa väestökehityksen tuomia ongelmia helposti liioitellaan. Kaikkiaan Savupiippuvyöhykkeeseen kuului 16 seutukuntaa.

Savupiippuvyöhykkeeseen kuuluneista seutukunnista suurella osalla nettomuuttoalittius oli vain vähän keski-

määräistä parempi eli se oli muuttotapion puolella. Vyöhykkeen sisällä luonnollinen väestönmuutos oli kehittynyt keskimääräistä paremmin mm. Kaakois-Satakunnan, Imatran, Etelä-Pirkanmaan (Valkeakoski) ja Loimaan (025) seutukunnissa.

Keskimääräistä huonompaa kehitys on ollut luonnollisessa väestönmuutoksessa Kotka-Haminan (082), Kouvolan ja Varkauden seutukunnissa. Synnytyksiässä olevien nettomuuttoalttius ei näyttänyt olevan luonnollisen väestönmuutoksen kehitystä selittävä tekijä näissä seutukunnissa. Synnytyksikäisiä oli vain ikärakenteen vuoksi vähän. Vyöhykkeen kaupunkien pitkään kestänyt muuttovoitto loppui jo 30 vuotta sitten ja nyt väestön vanhetessa alueen ikärakennetta hallitsevat suhteellisen suuret vanhat ikäluokat ja suhteellisen pienet synnytyksikäisten ikäluokat.

Suurperhevyöhykkeellä riittää synnyttäjiä

Kuntasuunnitteluongelmat ovat myös lieviä seutukunnissa, kun luonnollinen väestönmuutos oli keskimääräistä parempi mutta nettomuuttoalttius keskimääräistä huonompi. Pahimmillaan väestönmuutos oli vain 15 promillea tappiollinen tällaisissa seutukunnissa (Pohjois-Lappi, 197).

Valtaosa luonnolliselta väestönlisäykseltään parempaan ja nettomuuttoalttiudeltaan huonompaan puoliskoon kuuluneista seutukunnista sijaitsi Etelä-, Keski- ja Pohjois-Pohjanmaan seutukunnissa, joissa on ollut myös korkea syntyvyys. Tällä Suurperhevyöhykkeellä osaa muuttotappiosta on pidettävä luonnollisena asiana. Perheiden suuren lapsiluvun vuoksi osan on lähdettävä hankkimaan elantoa muualta.

Suurperhevyöhykkeen seutukunnista suuri osa kuului kuitenkin nettomuuttoalttiudeltaan selvän tappiollisuuden seutukuntiin. Huolimatta muuttotappioista Suurperhevyöhykkeen seutukunnissa jäljelle jäävät ovat pitäneet väestörakenteen keskimääräisestä tasapainoisemmassa kunnossa, jos ajatellaan lasten määrää työikäistä kohden. Muuttoliikkeellä on kuitenkin ollut jo omat vaikutuksensa tähänkin tekijään.

Vuonna 2000 tämän vyöhykkeen seutukunnissa luonnollinen väestönmuutos oli jo melko usein enää vain jonkin verran keskimääräistä parempi (10:ssä 16:sta seutukunnasta).

Keskimääräisessä synnytyksiässä olevien muuton tappiollisuus 1990-luvun lopulla selitti hyvin Suurperhevyöhykkeellä luonnollisen väestönmuutoksen kehitystä. Kun kolmekymppisten muuton tappiollisuus on ollut keskimääräistä suurempaa, niin myös luonnollisen väestönmuutoksen kehitys on ollut keskimääräistä alemmalla 1992–2000. Tällaisia seutukuntia ovat olleet mm. Raahen (174), Kaustisen (161), Iin (173) ja Kajaanin (182) sekä Rovaniemen (191) seutukunnat. Jonkin aikaa kestävään luonnollisen väestönmuutoksen alenemiseen näissä seutukunnissa on hyvin varaa ilman kohtuuttomia ongelmia, sillä kaudella 1991–93 luonnollinen väestönmuutos oli näissä seutukunnissa selvästi keskimääräistä suurempaa.

Luonnollinen väestönmuutos on kehittynyt Suurperhevyöhykkeellä suhteellisen hyvin. Vaikka muutto kokonaisuudessaan oli tappiollista, kolmikymppisten muuton tappiollisuus oli keskimääräistä pienempää 1990-luvun lopulla. Tähän ryhmään kuuluvia seutukuntia olivat Härmänmaan (145), Kyrönmaan (151), Ylivieskan (177) ja Kemi-Tornion (192) seutukunnat.

Kasvukeskuseutukunnat saavat muuttajia ja toisen polven asukkaita

Kaikkien yliopistokaupunkien seutukunnat paitsi Rovaniemen seutukunta kuuluivat sekä luonnolliselta väestönmuutokseltaan että nettomuuttoalttiudeltaan positiiviseen puoliskoon. Tähän ryhmään kuuluivat myös muuttovoihostaan tunnetut Salon (022), Maarianhaminan (211), Lahden (071) ja Pohjoisten seinänaapurien (142, Seinäjoki) seutukunnat. Sekä luonnolliselta väestönmuutokseltaan että nettomuuttoalttiudeltaan keskimääräistä suurempia seutukuntia nimitetään tässä kasvukeskuseutukunniksi. Kaikkiin tähän ryhmään kuuluvia seutukuntia oli 25. Pienimmilläänkin väestönmuutos oli 7 promillea näissä seutukunnissa.

Kasvukeskuseutukunnista vain Oulun (171) seutukunnassa väestön kokonaisuutus 1 000 henkeä kohti oli suurin; peräti 25 promillea vuonna 2000. Nähtäväksi jää, koituuko näin suuresta kasvusta hyvinvointiongelmia.

Neljänneksi suurimman lisäyksen väestöönsä saaneessa Helsingin (011) seutukunnassa muutos oli 11 promillea. Kasvukeskuseutukunnissa kuntien väliset kasvuerot olivat suuria, toisin kuin syrjäseutu- ja taantumaseutukunnissa.

Luonnolliselta väestönmuutokeltaan suurimpia kasvukeskuseutukunnista olivat Oulun, Helsingin, Pohjoisten seinänaapurien ja Jyväskylän (131) seutukunnat.

Kaikilla suuren nettomuuttoalttiuden seutukunnilla luonnollisen väestönmuutoksen kehitys on ollut 1990-luvulla keskimääräistä suurempaa. Vahvistusta saa siis väittää, että muuttotase säilyttäessään tasonsa määrää pääasiassa luonnollisen väestönmuutoksen suuruuden.

Heikkoa kehitystä luonnollisessa väestönmuutoksessa kokeneissa yliopistoseutukunnissa muuttoliikkeen ikärakenne selitti tilanteen. Heikon luonnollisen väestönmuutoksen seutukunnat ovat saaneet keskimääräistä enemmän muuttovoihtoa nuorista aikuisista, mutta ovat saaneet keskimääräistä pienemmän nettomuuton synnytyksiässä olevissa. Kun synnyttäjien määrä ei kehity suotuisasti, ei luonnollinen väestönmuutoskaan nouse.

Nettomuuttoalttius on vaikuttanut selvästi luonnollisen väestönmuutoksen kehitykseen seutukunnissa, mutta tällä hetkellä luonnollinen väestönmuutos 1 000 henkeä kohti ei ole vielä kovin huono pienimmänkään luonnollisen väestönmuutoksen seutukunnissa. Luonnollinen väestönmuutos tulee kuitenkin jatkamaan trendiään ja parin kolmen vuoden kuluttua sen vaikutus väestökehitykseen on lähes yhtä merkittävä kuin muuttoliikkeen vaikutus viime vuonna.

Matti Saari
Väestötilasto
Tilastokeskus

PALVELUSETELEISTÄ VAIHTOEHTOJA KUNTIEN PALVELUTUOTANTOON

Kuluttajan valinnanvapaus ja aito kilpailutilanne palveluntuottajien kesken parantavat laatua, alentavat hintoja ja lisäävät hyödykkeiden tarjontaa. Nämä talousteorian mukaiset lähtöoletukset ovat toteutuneet suomalaisissa kunnallisiin hyvinvointipalveluihin liittyvissä palvelusetelikokeiluissa. Lainsäädäntömme ei kuitenkaan tunne palveluseteleitä, mikä on ollut yksi tärkeimmistä setelirahoitteen palvelutuotannon laajenemisen esteistä.

Pekka Lith

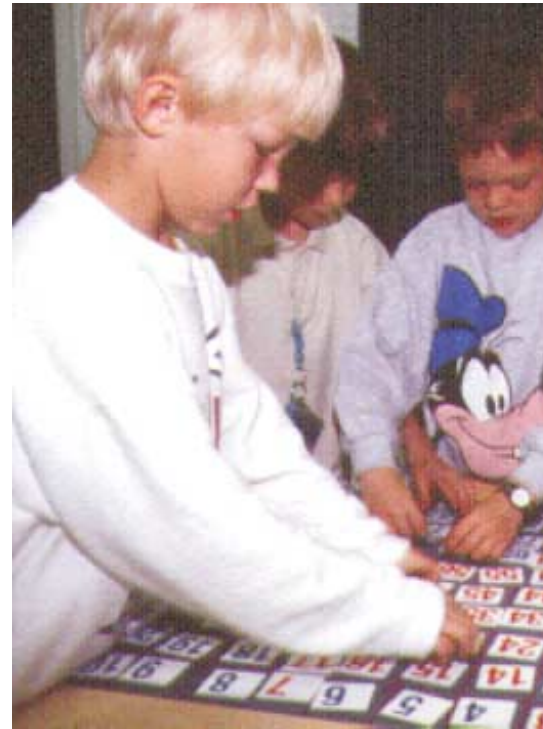
Suomessa alettiin 1990-luvulla kehittää uudenlaisia hyvinvointipalvelujen tuotantomalleja, joissa haluttiin yhdistää julkisen sektorin tuotannon ja markkinapohjaisen tuotannon etuja toisiinsa. Palvelusetelien katsottiin olevan väline, jolla voidaan laajentaa palvelunkäyttäjien valinnanvapautta, hillitä julkisia kustannuksia ja lisätä palvelujen markkinapohjaista tarjontaa.

Palveluseteli on kunnan asettama ostokuponki, jonka kuntalainen voi käyttää esimerkiksi tietyin sosiaali- ja terveydenhuollon palvelun saamiseksi yksityisestä tai julkisesta palvelutarjonnasta. Palvelusetelijärjestelmä vaatii toimiakseen kolme osapuolta, jotka ovat pal-

velusetelin asettaja (kunnan viranomainen), palvelun käyttäjä ja palveluntuottaja.

Palveluntuottaja ottaa vastaan palvelusetelin ja laskuttaa setelin asettanutta kunnan viranomaista setelin arvoa vastaavalla summalla rahaa. Palveluseteleitä ei voida jälleenmyydä. Palvelun käyttäjät tarvitsevat palvelujen ostamiseen myös omia varojaan, mikäli palvelun kokonaishinta on suurempi kuin palvelusetelin arvo tai asiakas ostaa lisäpalveluja.

Maassamme toteutettuja palvelusetelikokeiluja ovat olleet mm. sosiaali- ja terveysministeriön toteuttama valtakunnallinen lasten päivähoiton palvelusetelikokeilu vuosina 1995–97, omaishoitajan vapaa-ajan

Kokemukset palveluseteleistä ovat myönteisiä esimerkiksi lasten päivähoitoon. Vanhemmat ovat olleet tyytyväisiä palveluun ja kunnat selvinneet

järjestämisestä koskenut palvelusetelikokeilu vuosina 1995–97 sekä viiden kainuulaisen kunnan palvelusetelikokeilu vanhusten hoivapalveluissa vuosina 1997–98.

Lasten päivähoiton palvelusetelikokeilu

Valtakunnalliseen lasten päivähoiton kokeiluun osallistui 33 kuntaa ja sen piirissä oli vuonna 1997 noin 4 700 perhettä ja lähes 6 000 lasta. Arviolta 39 prosenttia lapsista tuli setelirahoitteen hoidon piiriin kotihoitosta ja 22 prosenttia kunnan päivähoitosta. Loput lapsista jatkoivat entisessä yksityisessä päivähoitossa käyttäen hyväkseen yhteiskunnan tarjoamaa yksityistä hoitotukea.

Lasten vanhempien käsitykset palvelun laadusta kunnallisessa ja yksityisessä (setelirahoitteisessa) päivähoitossa asteikkokeskiarvoina (asteikko: 1 = huono, 5 = erinomainen)

	Yksityinen päivähoito	Kunnallinen päivähoito
Lapsen viihtyminen hoitopaikassa	4,55	4,37
Henkilökunnan ammattitaito ja toiminta	4,36	4,23
Virikkeellisyys	4,35	4,18
Lapsen huomioonottaminen yksilönä	4,33	4,05
Hoitajien ja vanhempien välinen yhteistyö	4,33	4,05
Hoitopaikan turvallisuus	4,17	4,13
Vanhempien vaikutusmahdollisuudet hoitopaikkaa koskeissa asioissa	4,08	3,62
Ruokajärjestelyt ja ruoan laatu	4,04	4,20
Lepojärjestelyt	3,89	4,08

Ruoka- ja lepojärjestelyjä lukuun ottamatta yksityinen päivähoito oli vanhempien mielestä laadukkaampaa kuin kunnallinen päivähoito. (Lähde: Stakes, Palveluseteli lasten päivähoitossa, Raportti valtakunnallisesta kokeilusta, Helsinki 1997.)

Perheiden ilmoittamat ensisijaiset syyt valita setelirahoitteen yksityinen päivähoito, prosenttia vastanneista lasten vanhemmista

Peruste	Prosenttia vastanneista
Pakkovalinta	23,5
Hoitopaikan erikoistuneisuus	22,8
Laatutekijät	19,9
Responsiivisuus	18,3
Käytännön syyt	8,2
Taloudelliset syyt	3,8
Valinnan vapaus	3,5
Yhteensä	100,0

Seteliteoriasta johdettavia valintaperusteita ilmaisi vajaat puolet päivähoiton asiakkaista (valinnanvapaus, responsiivisuus, taloudellisuus ja laatutekijät). (Lähde: Stakes, Palveluseteli lasten päivähoitossa, Raportti valtakunnallisesta kokeilusta, Helsinki 1997.)

Vanhushuollon palvelusetelikoikeilut

Omaishoidon palvelusetelikoikeiluun, jolla haluttiin lisätä omaishoitajan vapaa-ajan järjestämisvaihtoehtoja, osallistui puolestaan 20 kuntaa ja kokeilutoiminnan aikana myönnettiin yhteensä 12 000 palveluseteliä. Kokeilun pohjana oli sosiaali- ja terveysministeriön tuottama väljä perusmalli, jota kunnat saattoivat soveltaa paikallisiin erityisoloihinsa parhaiten sopivalla tavalla.

Myös tässä kokeilussa palvelusetelin nähtiin lisäävän palveluntarvisijoiden valinnanvapautta ja palveluseteliä käyttäneet omaishoitajat olivat pääosin tyytyväisiä setelitettyyn hoitoon. Ainoastaan 10 prosenttia omaishoitajista ei halunnut käyttää myönnettyä seteliä. Hyvän hoidon tunnusmerkeiksi kohosivat tilapäishoidon riittävän pitkä kesto ja vaikutus hoidettavan mielen-tilaan.

90 prosenttia kunnista piti palvelusetelikoikeilua onnistuneena vaihtoehtona järjestää tilapäishoitoa omaishoitajien vapaa-ajaksi. Toteutuneet säästöt olivat keskimäärin 400 markkaa kunnan omaan palvelutuotantoon verrattuna. Vaihtoehtoisten palveluntuottajien pieni määrä muodosti kuitenkin melkoisia ongelmia muutamilla kokeilupaikkakunnilla.

Myös viiden kainuulaisen kunnan (Hyrnsalmi, Kajaani, Kuhmo, Ristijärvi ja Sotkamo) paikallisesta vanhusten huollon palvelusetelikoikeilusta saadut kokemukset olivat pääsääntöisesti myönteisiä. Kaikki viisi kokeilukuntaa ovatkin päättäneet ottaa palvelusetelin käyttöön vanhusten kotona asumista tukevissa palveluissa, joskin setelin käyttöönotto on edennyt verkkaaisesti.

Palvelusetelin sopivuus eri sosiaalipalveluihin (asteikko: 0 = sopii huonosti, 5 = sopii mainiosti)

Palvelu	Soveltuvuus, keskiarvo	Vastanneita kuntia
Omaishoidon vapaa	3,6	20/20
Lasten päivähoito	3,4	18/20
Lastensuojelu	1,8	13/20
Vammaishuolto	3,5	18/20
Vanhustenhuolto	3,7	20/20
Muut sosiaalipalvelut	3,3	3/20

Lähde: Stakes, Omaishoidon palvelusetelikoikeilun loppuraportti, Helsinki 1999.

Seteillä palautetta asiakkaiden mieltymyksistä

Palvelusetelijärjestelmän julkisen sektorin palvelutoimintaa tehostava vaikutus perustuu asiakkaan valinnanvapauteen. Asiakkaan ei tarvitse tyytyä määrättyyn julkisen tai yksityisen sektorin palveluntuottajaan, vaan asiakas valitsee itselleen mieluisimman palveluntuottajan. Palveluseteli on lähempänä markkinoita kuin esimerkiksi kuntien viranomaisten kilpailuttamat ostopalvelut.

Palveluseteli järjestää uudelleen julkisen sektorin, asiakkaan ja palveluntuottajan välisiä suhteita. Julkisen sektorin palveluntuottajat voivat joutua kilpailemaan niin toisten julkisten kuin yksityisten palveluntuottajien kanssa. Palvelusetelit osoittavat parhaiten sen, mitä kuluttajat todella haluavat, sillä asiakkaiden kysynnän perusteella vain parhaimmat palveluntuottajat menestyvät.

Setelirahoitus soveltuu varsinkin vanhushuollon palveluihin

1990-luvulla toteutetut kuntakokeilut osoittavat, että palvelusetelijärjestelmä voisi antaa kunnille uudenlaisen keinon järjestää ja monipuolistaa kunnan sosiaalihuollon palveluja varsinkin omaishoitajan vapaa-ajan järjestämisessä ja erilaisissa vanhusten avohuollon palveluissa, kuten kodinhoitopalveluissa ja niihin liittyvissä tukipalveluissa (ateria-, siivous- ja kuljetuspalveluissa).

Palveluseteli voisi soveltaa tietyn edellytyksin myös vanhusten asumispalveluihin ja tilapäiseen laitoshuoltoon, nuorten ja lasten perhehoitoon sekä vammaishuoltoon. Vammaishuollossa palvelusetelin käyttö edellyttää, että täysivaltaiset ostajat ovat olemassa, ja että ostajat pystyvät määrittele-

hoidon järjestämisessä. emmalla.

Saatujen kokemusten mukaan vanhemmat pitivät yksityistä setelirahoitettua päivähoitoa vastaavaa kunnallista päivähoitoa parempana. Yksityiset tuottajat eivät siis uhranneet laatua voitontavoittelussaan. Yksityisen hoidon vahvuuksia olivat mm. virikkeellisyys, lapsen huomioon ottaminen yksilönä, vanhempien vaikutusmahdollisuudet ja myös hoitopaikan koettu turvallisuus.

Lähes kaikki kokeilukunnat ilmoittivat, että palvelusetelimalli tuli kunnalle halvemmaksi tavaksi järjestää lasten päivähoito kuin oma kunnallinen vaihtoehto, eli kuntien säästötavoitteet toteutuivat. Lisäksi kokeilun myötävaikutuksella perustettiin 130 yksityistä yritystä, joten palveluseteli synnytti runsaasti uusia työpaikkoja lasten päivähoitoon.

Kunnan rahalliset säästöt (mk/hoitajakso) hoitomuodittain omaishoidon palvelusetelikoikeilussa verrattuna omaan palvelutuotantoon

Hoitomuoto	Hoitoa jatkuvasti jonkin verran, mk	Hoitoa jatkuvasti, melko paljon, mk	Hoitoa ympärivuorokautisesti runsaasti, mk
Järjestön kotipalvelu	821	621	536
Järjestön palvelutalo	20	45	33
Järjestön vanhainkoti	27	30	8
Järjestön päivätoiminta	157	169	138
Yksityisen yrityksen kotipalvelu	471	594	283
Yksityisen yrityksen hoivakoti	259	330	314
Kaikki hoitomuodot yhteensä	555	303	268

Setelirahoitteen tilapäishoito on kunnalle sitä edullisempaa, mitä kevythoitaisempi hoidettava asiakas on. Järjestöillä tarkoitetaan kolmannen sektorin yhdistyksiä ja säätiöitä. (Lähde: Stakes, Omaishoidon palvelusetelikoikeilun loppuraportti, Helsinki 1999.)

mään palvelujen tarpeen ja sisällön mahdollisimman tarkasti.

Lasten päivähoidossa palvelusetelit on kuitenkin korvattu vuonna 1997 voimaantulleella lailla lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta. Siinä maksettavalla yksityisen hoidon tuella tarkoitetaan lapsen huoltajan valitsemalle palveluntuottajalle suoritettavaa tukea, johon voi kuulua ns. hoitoraha ja sen lisäosa.

Edellytyksenä palvelu- ja hoitosuunnitelma

Palvelusetelijärjestelmän toimivuus edellyttää useimmissa tapauksissa sitä, että kunnan valtuuttama viranomaislaatii asiakkaalle ja palveluntuottajia varten palvelu- ja hoitosuunnitelman. Palvelu- ja hoitosuunnitelman olemassaolo on keskeistä silloin, kun palveluja järjestetään asiakaslähtöisesti. Siinä on myös määritelty ne palvelut, joiden ostamiseen palveluseteli on tarkoitettu.

Asiakkaan tai hänen edustajansa on oltava kykeneviä itse käyttämään valinnanvapauttaan sekä valvomaan saamansa palvelun määrää ja sisältöä. Lisäksi setelijärjestelmän piiriin voidaan hyväksyä sosiaalipalvelujen osalta vain ne palveluntuottajat (järjestöt ja yritykset), jotka täyttävät yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta annettujen säädösten vaatimukset.

Saatujen palvelusetelikokeilujen mukaan kuntalaiset eivät myöskään ole aina tietoisia palvelusetelin tarjoamasta vaihtoehdosta. Kunnasta tulisi löytyä viranomaislainen, joka kertoisi asiakkaille yksityisestä vaihtoehdosta ja antaisi tarvittaessa neuvontapalveluja. Varsinkin vanhuksia ja heidän edustajansa tarvitsevat tukea ja ohjausta

palvelusetelin käytössä ja palveluntuottajan valinnassa.

Setelijärjestelmän ongelmakohtia

Palvelusetelijärjestelmän ongelmina on pidetty mm. palvelujen laskutuksen ja laadun valvonnan järjestämistä sekä julkisen sektorin hallinnollisia kustannuksia. Palvelusetelijärjestelmän edellytyksenä on, että asiakkailla on tarjolla vaihtoehtoisia palveluntuottajia, eli palveluntarjoajat kilpailevat keskenään. Kilpailemattoman tilanne voi johtaa vain hintojen nousuun.

Palvelusetelin osuus palvelun kokonaiskustannuksista voi vaihdella, jos setelin kattama maksuosuus riippuu asiakkaan tuloista. Jos seteli on tasasuuruinen kaikille setelin käyttäjille, seurauksena voi olla asiakkaiden eriytyminen tulojen mukaan siten, että hyvä-tuloisemmat asiakkaat lisäävät julkisista varoista maksettuaan palveluseteliin omia varojaan saaden muita parempilaatuisia palveluja.

Palveluseteli järjestää uudelleen julkisen sektorin, asiakkaan ja palveluntuottajan välisiä suhteita.

Lakiuudistukset tarpeellisia

Toistaiseksi palveluseteleitä on lähinnä kehitetty ja vain vähäisessä määrin otettu käyttöön. Sosiaalihuollon palvelujen osalta kokeiluilla ei saada uutta lisäarvoa, sillä tulokset ovat jo osoittaneet palvelusetelijärjestelmän toimivaksi osaksi kuntien palvelutuotantoa. Ongelma on, että lainsäädäntöme ei tunne palveluseteleitä.

Hammashuolto Helsingissä vuonna 2001

Asukasluku 2001, lkm	555 000
Kunnallisen hammashoidon piiriin tulevien asukkaiden määrän lisäys 2002, lkm	130 000
Terveyskeskushammaslääkäreitä Helsingissä 2001, lkm	180
Yksityisiä hammaslääkäreitä Helsingissä 2001, lkm	558
Asukkaita yhtä hammaslääkäriä kohden, lkm	752

Vuosina 2001–2002 kunnallisen hammashoidon piiriin tulee noin uutta 260 000 helsinkiläistä. Helsingissä omat voimavarat eivät riitä uusien aikuisikäluokkien hammashoidon toteuttamiseen ja yksityisiä hammashoidon palveluja tarvitaan ostopalvelujen muodossa (Lähde: Helsingin terveysvirasto).

Järjestelmän vakiinnuttaminen edellyttäisi kuitenkin eräitä muutoksia lainsäädäntöön, jotta kunnan viranomaiset saavat palvelusetelien käyttöön selkeät pelisäännöt. Uudistustarpeet koskevat ensisijaisesti sosiaalihuoltolakia ja -asetusta, lakia sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuudesta, sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksulakia ja -asetusta ja tuloverolakia.

Erikoissairaanhoidon palvelusetelikokeilu

Maassamme ei ole ollut kokemuksia terveydenhuollon palveluseteleistä, joskin Suomen Kuntaliitto on ehdottanut vuonna 2000 laaditussa muistiossaan palvelusetelikokeilua erikoissairaanhoidon palveluissa. Taustalla on ajatus, että tiettyjä terveyspalveluja voitaisiin ohjata paremmin vastaamaan asiakkaiden tarpeita valinnan mahdollisuuksia lisäämällä.

Ehdotetun palvelusetelikokeilujen piiriin tulevat terveyspalvelut olisivat operatiivisen päiväkirurgian palveluja, kuten harmaakaihileikkauksia, lonkka-tekonivelleikkauksia, sappileikkauksia ja tyräleikkauksia. Ehdotetut leikkauspalvelut ovat sellaisia, joissa on tavanomaista pidemmät hoitojonot (yhteensä yli 35 000 hoitoa odottavaa).

Kokeiluun on suhtauduttu kuitenkin varauksella. Syynä on, että mm. lonkka-tekoniivelleikkaukseen liittyvän hoitosuunnitelman tekeminen vaatii hankalasti hankittavaa erityisasiantuntemusta, jota ei välttämättä löydy kunnallisen terveydenhuollon piiristä. Lisäksi leikkauksia tekeviä sairaaloita on varsin vähän, joten potilaiden valinnanvapaus on sangen rajoitettua.

Mitä hammashoito Helsingissä maksaa vuonna 2001?

Toimenpide	Yksityislääkärin omavastuuosuus Kela-korvauksen jälkeen, markkaa (arvio)	Helsingin kaupungin hammashoidon maksu asiakkaalle, markkaa
Tutkimus ja ennaltaehkäisevä hoito alle 20 min	270	60
Yhden pinnan paikkaus hampaanvärillä täytteellä	223	60
Kahden pinnan paikkaus hampaanvärillä täytteellä	375	125
Juurihoido alle 20 min	270	60
Iso ientulehdus	364	125
Syvän hammaskiven poisto	270	125
Ienleikkaus	942	125
Tekojuuren asennus toineen, implanteineen ja jälkihoitoineen	9 500	3 500

Kunnallinen hammashoito laajenee vuosina 2001–2002 vähitellen koko aikuisväestöön. Taulukko osoittaa kuitenkin, kuinka paljon kalliimpaa hammashoitoa on yksityisellä puolella Kela-korvauksista huolimatta. (Lähde: Iltalehden selvitykset).

Helsingin kokeilusta mallia muille suurille kaupungeille

Vuonna 2001 voimaantulleet kansanterveyslain muutokset ovat merkinneet sitä, että kuntien on vuoden 2002 loppuun mennessä tarjottava kaikille kuntalaisille mahdollisuus päästä kunnalliseen hammashoittoon. Lainmuutokset lisäävät palvelujen kysyntää erityisesti suurten kaupunkien hammashoidossa, koska niissä ei ole aiemmin järjestetty hammashoitoa koko väestölle.

Helsingin kaupunki on päättänyt ostaa touko-joulukuun aikana kokeiluluontoisesti hammaslääkäripalveluja yksityiseltä sektorilta, koska kaupungin hammashoitolat eivät ennätä resurssipulan vuoksi hoitaa kaikkia kunnallisen hoidon piiriin tulevia uusia ikäluokkia. Alle 18-vuotiaiden hammashoidon kaupunki aikoo kuitenkin hoitaa omissa terveyskeskuksissaan.

Potilaat voivat kaupungin maksusitoumuksen saatuaan vapaasti hakeutua kaupungin kanssa ostopalvelujen tuottamisesta sopimuksen tehneille yksityishammaslääkäreille. Potilaille on mahdollisuus ostaa sopimushammaslääkäreiltä myös haluamiaan lisäpalveluja. Lisäpalvelut eivät kuitenkaan sisälly kaupungin antamaan maksusitoumukseen, vaan ne potilaat kustantavat itse.

Kokeilumallissa terveyskeskuksen hammaslääkärit tekevät hammashoidon peruspalveluissa hoitosuunnitelman, ennen kuin potilaat lähetetään yksityislääkärin vastaanotolle. Helsingin terveysvirasto vastaa myös potilaiden potilasvakuutuksesta ja malliin kuuluu terveyskeskuksen hammaslääkärin tekemä hoidon arviointi määrätyn ajan kuluttua.

Ostopalvelutoimintaa on tarkoitus laajentaa parin seuraavan vuoden aikana. Toimintaan varattuja määrärahoja lisätään vuoden 2001 kymmenestä miljoonasta noin 60 miljoonaan markkaan. Asiantuntijoiden mukaan kaupungin kilpailuttaman hammashoidon osuus kohoaa Helsingissä 20 prosenttiin yksityisen hammashoidon tarjonnasta.

Lähteet:

Heikkilä, Mattila ja Törmä: Palveluseteli lasten päivähoidossa. Raportti lasten valtakunnallisesta kokeilusta, Stakes, raportteja 216, Helsinki 1997.

Jaakola, Eila: Palveluseteli vanhusten hoivapalveluissa, Kainuun Naisyrittäjyys Leader ry, 1998.

Niemelä, Saari ja Salminen: Innovatiivinen sosiaalipolitiikka, Kansaneläkelaitos, Sosiaali- ja terveysturvan katsauksia.

Stakes: Omaishoitajien tuen tarve ja palvelusetelillä järjestetty tilapäisboito, Omaishoidon palvelusetelikokeilun loppuraportti, selvityksiä 10/1999, Helsinki 1999.

Europyöritykset nostaneet vähän hintoja

Hintojen pyöristäminen tuleviksi tasaeuroiksi on toistaiseksi kiihdyttänyt vain vähän inflaatiota. Tämä käy ilmi Valtiovainministeriön kansantalousosaston Tilastokeskuksella teettämästä selvityksestä. Sen mukaan toukokuussa 3,4 prosentin inflaatiosta alle 0,1 prosenttiyksikköä olisi aiheutunut sellaisten hyödykkeiden hintakehityksestä, joiden myyntihinnot on pyöristetty eurohintoihin sopiviksi. Selvityksestä ei kuitenkaan voida suoraan päätellä, mikä osa kyseisistä hintamuutoksista on pelkästään pyöristysten vaikutusta ja mikä osa on aiheutunut esimerkiksi kustannusten kohoamisesta.

Euroon siirrytään ensi vuoden alussa, eikä muutos saisi vaikut-

taa hintatasoa nostavasti. Koska monissa tuotteissa hintojen halutaan olevan käytännön syistä sopivia tasahintoja, joitakin hintoja kuitenkin sovitetaan tasaeuroiksi varsinkin sellaisissa tuotteissa, joita myydään paljon yksittäin ja joissa yksikköhinta on pienehkö. Näin vähennetään tarvetta vaihtorahojen käyttöön sekä nopeutetaan ostotapahtumaa.

Reilut sata muunnosta tasaeuroiksi

Tilastokeskuksen selvityksessä tuotteita, joiden hinnat oli muunnettu viimeisen vuoden aikana ilmaisen tarkoituksella "tasaeuroiksi", löydettiin reilut sata. Niiden paino-osuus koko kuluttajahintaindeksistä oli 1,2 prosenttia. Näiden tuotteiden vuosimuutos oli 7,8 prosenttia

toukokuussa, kun koko kuluttajahintaindeksin vuosimuutos oli 3,4 prosenttia. Tällä tavalla laskevien europyöritysten vaikutus koko vuosimuutokseen oli alle 0,1 prosenttiyksikköä. Todellisuudessa näiden tuotteiden hinnat olisivat nousseet, ainakin osittain, vuoden aikana joka tapauksessa, joten pyörityksen hintoja nostava vaikutus jää tässä vaiheessa hyvin pieneksi.

Esimerkkejä europyörityksistä ovat 60 markan elokuva- ja ilta- ja viikoliikkeen hinnan nousu kuuteen markkaan. Julkisen vallan pyörityshinnoittelusta löytyy merkkejä vuoden 2000 alusta, kun terveyskeskuskassa nousi 50:stä 60 markkaan ja poliklinikamaksu 100:sta 120 markkaan. Näissä tapauksissa tosin vanha hinta oli ollut voimassa jo useita

vuosia.

Vastaavan kaltaisia pyörityksiä tullaan varmasti tekemään vielä vuoden 2001 aikana ja valtaosa pyörityksistä ensi vuoden alkupuolella. Sellaisten hintojen muutosten, jotka olisivat tapahtuneet muutenkin yleisen hintatason noustessa, erottaminen valtuutavaihtumisen aiheuttamasta sopeuttamisesta on vaikeaa. Etenkin kun siirtymävaihe ajoittuu vuodenvaihteeseen, jolloin monet vuosiksi kiinnitettävät maksut muuttuvat muutenkin.

Selvitys "Euroon siirtymisen vaikutuksista kuluttajahintoihin" on saatavissa Internetissä osoitteessa: http://www.vn.fi/vml/kansantalous/luonnos_julkaisut/index.html

TILASTOUUTISIA

29.6. Teollisuustuotannon lasku voimistui toukokuussa

Teollisuuden työpäiväkorjattu tuotanto pieneni toukokuussa 2,3 prosenttia vuotta aiemmasta.

Metalliteollisuuden tuotanto väheni 1,5 prosenttia ja metalliteollisuudessa sähköteknisten tuotteiden valmistus runsaat 5 prosenttia. Sen sijaan muun metalliteollisuuden tuotanto kasvoi runsaat 3 prosenttia.

Luvut perustuvat Tilastokeskuksella 28. kesäkuuta käytettävissä olleisiin ennakkotietoihin. Tarkistettu teollisuustuotannon kasvuprosentti ja toimialoitteiset tiedot toukokuulta julkaistaan Internetissä StatFin-tilastopalvelussa 13.7.2001 kello 7.00. (s. 20)

29.6. Rakennusluvista lähes puolet teollisuus- ja varastorakentamiseen huhtikuussa (s. 21)

29.6. Kokonaistuotannon kasvu hidastui 1,9 prosenttiin huhtikuussa (s. 19)

28.6. Tieliikenteessä kuoli toukokuussa 26 ihmistä

28.6. Palkkasumma kasvoi 8 prosenttia helmi-huhtikuussa (s. 25)

28.6. Palvelualojen liikevaihto kasvoi 9 prosenttia tammi-maaliskuussa (s. 25)

28.6. Vähittäiskaupan myynti kasvoi huhtikuussa 4,0 prosenttia (s. 25)

27.6. Teollisuusyritysten liikevaihto kasvoi tammi-maaliskuussa 8 prosenttia (s. 25)

26.6. Rakennusyritysten liikevaihto kasvoi 12 prosenttia tammi-maaliskuussa (s. 25)

21.6. Bruttokansantuote kasvoi 3,4 prosenttia tammi-maaliskuussa (s. 19)

20.6. Vuokrat nousivat vuodessa 3,8 prosenttia (s. 21)

20.6. Suurituloisimpien tulot kasvoivat edelleen vuonna 1999 (s. 20)

20.6. Suomalaiset osallistuvat aktiivisesti kulttuuritilaisuuksiin (s. 27)

19.6. Suomessa 450 600 kesämökkiä

19.6. Työllisyys ja työttömyys toukokuussa

- Työllisiä 20 000 enemmän kuin vuotta aiemmin
- Työllisyysaste 68,5 prosenttia
- Työttömyysaste 11,3 prosenttia, työttömänä 304 000 henkeä (s. 24)

18.6. Tuontihinnat nousivat 1,1 prosenttia toukokuussa (s. 25)

14.6. Yöpymisten kokonaismäärä lähes viime vuoden tasolla huhtikuussa (s. 27)

14.6. Maatalouden tulot ennallaan vuonna 1999 (s. 19)

14.6. Inflaatio kiihtyi toukokuussa 3,4 prosenttiin (s. 25)

13.6. Runsaat puolet kotitalouksille sattuneista omaisuusrikoksista kohdistui liikennevälineisiin (s. 27)

12.6. Rakennuskustannukset nousivat vuodessa 2,8 prosenttia (s. 21)

11.6. Kuntatalous vahvistui, kuntien väliset erot kasvoivat viime vuonna (s. 24)

8.6. Teollisuusrakentaminen kasvoi voimakkaasti alkuvuonna (s. 21)

5.6. Kuluttajien luottamus talouteen elpyi hieman toukokuussa

4.6. Luottokorttiosuudet lisääntyivät lähes 11 prosenttia viime vuonna (s. 22)

1.6. Tulot kasvoivat eniten Uudellamaalla ja Ahvenanmaalla vuonna 1999 (s. 20)

Bruttokansantuote kasvoi 3,4 %

Bruttokansantuotteen määrä kasvoi tammi-maaliskuussa ennakkotietojen mukaan 3,4 prosenttia viime vuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna. Edelliseen neljännekseen verrattuna tuotanto ei enää lisääntynyt.

Talouden kasvua pitivät yllä yksityiset investoinnit sekä osa kotitalouksien kulutuksesta. Kone- ja laiteinvestoinnit lisääntyivät 15 prosenttia viime vuoden tammi-maaliskuuhun verrattuna. Rakennusinvestoinnit olivat edellisen vuoden suuruiset. Kotitalouksien kulutusmenot lisääntyivät runsaan prosentin: uusia autoja ostettiin huomattavasti vähemmän kuin vuotta aiemmin, mutta muihin menoihin käytettiin enemmän rahaa. Vienti kasvoi tammi-maaliskuussa 5 prosenttia ja tuonti 7 prosenttia.

Tuotannon määrä lisääntyi tammi-maaliskuussa eniten metalliteollisuudessa, joka kasvoi sähköteknisen teollisuuden vauhdittamana 14 prosenttia. Sen sijaan puu- ja paperiteollisuuden tuotanto pieneni 4 prosenttia. Kauppa kasvoi 4 prosenttia autokaupan vähenemisestä huolimatta.

Kansantalouden palkkasum-

ma oli 8 prosenttia suurempi kuin vuotta aiemmin. Yritysten toimintaylijäämä lisääntyi vastaavana aikana 10 prosenttia.

Tammi-maaliskuussa bruttokansantuote kasvoi Euroopan unionin tilastoviraston Eurostatin ennakkotiedon mukaan EU-alueella 2,5 prosenttia viime vuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna.

Bruttokansantuote sisältää kaikki ajanjakson aikana tuotetut tavarat ja palvelut. Bruttokansantuotteen määrän eli volyymin muutos tarkoittaa arvoa, josta on poistettu rahanarvon heikentymisen eli inflaation vaikutus.

Lähde: Kansantalouden tilinpito 2001, 1. vuosineljännes. Tilastokeskus

Maatalouden tulot ennallaan

Maatilojen maataloustulo oli vuonna 1999 keskimäärin 71 000 markkaa, mikä oli 3 000 markkaa edellisvuodesta enemmän. Kasvu oli kuitenkin laskennallista, koska vuonna 1999 maatalojen tekemät sopeutusvähennykset alenivat saman verran. Ilman sopeutusvähennyksiä maatalouden ansio- ja pääomatulot maatalaa kohti olivat keskimäärin runsaat 72 000 markkaa vuosina 1998 ja 1999. Maataloustulo on korvausta viljelijöiden omalle työlle ja tuottoa omalle pääomalle.

Lähde: Maatilatalouden tulo- ja verotilasto 1999. Tilastokeskus

KOKONAISTUOTANNON KUUKAUSIKUVAAJA

	2000		2001			Huhti
	Marras	Joulu	Tammi	Helmi	Maalis	
	Muutos edellisen vuoden vastaavasta kuukaudesta, %					
Kokonaistuotanto	7,5	3,3	5,1	3,4	3,7	1,9

KANSANTALOUDEEN KYSYNTÄ JA TARJONTA

	2000	2000				2001
	Milj.mk	1. nelj.	2. nelj.	3. nelj.	4. nelj.	1. nelj.
	Volyymin muutos edellisestä vuodesta, % Käypiin hintoihin					
Bruttokansantuote	785067	5,9	5,2	6,3	5,5	3,4
Tuonti	254166	8,3	17	11,9	14	7,3
Kokonaistarjonta	1039233	6,5	8	7,6	7,6	4,4
Vienti	333324	17,8	19,1	20,1	14,4	5,2
Kulutusmenot	547524	3,5	2,6	1,6	1,3	1,5
yksityiset	386190	4,8	3,5	2,2	1,6	1,3
julkiset	161334	0,4	0,4	0,4	0,4	2,2
Investoinnit	149465	5,5	4,1	4,6	5,1	4,9
yksityiset	128351	4,7	5,2	6,2	6,4	6,6
julkiset	21114	11	0	-5	-3	-6
Varastojen muutos*	8920
Kokonaiskysyntä	1039233	6,5	8	7,6	7,6	4,4
kotimainen kysyntä	702909	1,5	2,8	1,6	4	4
Tuotanto toimialoittain						
Maatalous		2,1	1,1	38,8	2,7	-0,2
Metsätalous		2,3	2,1	3,1	0,9	2,9
Koko teollisuus		11,3	11	15,1	15,1	7,5
Energia- ja vesihuolto		2,5	4,3	0,1	-2,8	6,5
Rakentaminen		8,3	5,9	4,1	2,6	1,3
Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne		8,9	4,9	4,4	4,2	3
Kauppa		5,3	4,8	2,9	3,8	3,8
Julkisen toiminta		0,8	0,8	0,8	0,8	1,7

* sisältää myös tilastollisen eron

BRUTTOKANSANTUOTE

	1995	1996	1997	1998	1999	2000			2001
						II	III	IV	I
Volyymin muutos edellisvuodesta, %									
	3,8	4,0	6,3	5,3	4,2	5,2	6,3	5,5	3,4

Suurin osa kotimaan katsauksen tiedoista Tilastokeskuksen aikasarjatietokanta ASTIKasta. Lähteenä Tilastokeskus, jollei toisin mainita.

VALTIONVELKA

	31.12.2000	30.4.2001	31.5.2001
	milj.mk		
Markka- ja euromääräinen	286307	290471	298135
Muiden emuvaluuttojen määräinen	51492	44911	44266
Kotimaanvaluuttamääräinen	320143	317726	321772
Ulkomaanvaluuttamääräinen velka	57022	55192	58080
Valtionvelka yhteensä	377165	372918	379852

Valtiokonttori on vuoden 2000 alusta lukien muuttanut tilastoissaan ulkomaisen velan käsitteen sisältöä.

Ulkomaanvaluuttamääräinen velka sisältää nyt vain euroalueen ulkopuolisissa valuutoissa olevan velan.

Vuonna 1999 kotimaisena velkana tilastoitiin markka- ja euromääräinen velka, kun muiden Emu-valuuttojen määräinen velka sisältyi ulkomaiseen velkaan. Nyt muiden Emu-valuuttojen määräinen velka muodostaa oman ryhmänsä kotimaanvaluuttamääräisen velan osana.

VALTION TULOT JA MENOT

	2001	2001	Muutos
	Touko- kuu	Tammi- toukokuu	
	milj. mk		
	%		
Valtiontalouden kassatulot			
Verot ja veronluonteiset tulot	17977	76562	8,1
Muut tulot	2015	19250	-41,9
Tulot ilman rahoitustaloustoimia	19992	95813	-7,8
Tulot ilman lainanottoa	20443	101517	-7,4
Valtiontalouden kassamenot			
Kulutusmenot	4597	22689	10,3
Siirtomenot	9200	46338	4,2
Reaalisijoitukset	218	786	-13,1
Muut menot	1612	16961	-14,6
Menot ilman rahoitustaloustoimia	15627	86773	1,1
Finanssijoitukset	483	7280	4,7
Menot ilman valtionvelan kuoletuksia	16110	94054	1,4

Lähde: Valtiokonttori

Tuloerot yhä kasvaneet

Kotitalouksien väliset tuloerot kasvoivat vuonna 1999 edelliseen vuoteen verrattuna. Tämä oli jo viides peräkkäinen vuosi, jolloin tuloerot kasvoivat. Eniten lisääntyivät suurituloisimman kymmeneksen tulot. Koko tulosummasta ylin tulokymmenes sai 22,8 prosenttia, mikä oli 1,4 prosenttiyksikköä enemmän kuin vuonna 1998.

Ylimmän tulokymmeneksen keskitulo kasvoi reaalisesti eli inflaation vaikutus huomiotta ottaen runsaat 11 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Muissa tuloluokissa tulojen kasvu jäi 2–4 prosenttiin. Myös pidemmällä aikavälillä suurituloisten tulokehitys on ollut selvästi muita parempaa. Ylimmän tulokymmeneksen keskimääräiset tulot kasvoivat 1990-luvun jälkipuoliskolla reaalisesti lähes 8 prosentin vuosivauhdilla. Kaikista pienituloisimman kymmeneksen reaalitytulot lisääntyivät vuosina 1995–1999 keskimäärin vajaa prosentin vuodessa.

Tuloeroja kasvattivat eniten omaisuustulot. Nopeimmin osinkotulot sekä realisoitujen veronalaiset myyntivoitot, jotka lisääntyivät noin 50 prosenttia edellisvuotisesta. Osinkotulot ja myyntivoitot jakautuivat varsin epätasaisesti, sillä niistä suurin osa kohdentui ylimpiin tuloluokkiin.

Kotitalouksilla oli vuonna 1999 käytössään tuloja keskimäärin 154 900 markkaa, mikä oli reaalisesti 4,5 prosenttia enemmän kuin vuonna 1998. Kotitalouksien tulot kasvoivat selvästi enemmän kuin vuotta aiemmin, jolloin tulot lisääntyivät reaalisesti 2,6 prosenttia. Vuonna 1999 Suomessa oli yhteensä 2 365 000 kotitaloutta.

Kotitalouksien tuloja lisäsivät erityisesti palkka- ja omaisuustulot. Kotitalouksien keskimääräiset palkkatulot kasvoivat reaalisesti 4,2 prosenttia ja omaisuustulot runsaan viidenneksen. Tulonsiirtoja kotitaloudet saivat keskimäärin 54 700 markkaa, mikä oli reaalisesti noin prosentin vähemmän kuin edellisvuonna. Välittömiä veroja ja veronluonteisia maksuja kotitaloudet maksoivat keskimäärin 56 000 mark-

kaa, mikä oli 4,3 prosenttia enemmän kuin vuonna 1998. Ensimmäistä kertaa sitten vuoden 1990 kotitaloudet maksoivat vuonna 1999 tulonsiirtoja enemmän kuin saivat niitä.

Lähde: Tulonjakotilasto 1999. Tilastokeskus

Tulot lisääntyivät eniten Uudellamaalla ja Ahvenanmaalla

Veronalaiset tulot olivat vuonna 1999 keskimääräistä suuremmat Uudenmaan, Itä-Uudenmaan ja Ahvenan-

maan maakunnissa. Eniten kasvoivat uusmaalaisten tulot, 10 prosenttia, ja ahvenanmaalaisien tulot, 8,8 prosenttia edellisvuodesta. Tulot olivat alhaisimmat Kainuun, Etelä-Savon ja Pohjois-Karjalan maakunnissa, alle 85 000 markkaa tulonsaajaa kohti.

Kaikkiaan yksityiset henkilöt saivat veronalaisia tuloja 443,3 miljardia markkaa, 7 prosenttia edellisvuotisesta enemmän. Ansiotuloja niistä oli 404,6 miljardia ja pääomatuloja 38,8 miljardia markkaa. Pääomatulot kasvoivat selvästi ansiotuloja enemmän, 30 prosenttia, kun ansiotulot kasvoivat kaikkiaan 5,2 prosenttia. Pääomatuloista osinkotulot

TEOLLISUUSTUOTANNON VOLYYMI-INDEKSI (1995=100)¹⁾

	2001 Huhtikuu	Muutos Huhtikuu 01/00 %
Koko teollisuus	146,9	-0,7
Energia tuotteet	117,9	11,5
Raaka-aineet ja tuotantohyödykkeet	136,8	9,5
Investointitavarat	192,8	-15,3
Kestokulutustavarat	133,6	15,1
Muut kulutustavarat	113,8	4,5
Teollisuustuotanto toimialoittain		
Mineraalien kaivu	91	-6,5
Teollisuus	149,5	-1,9
Elintarvikkeiden ja juomien valmistus	120	3,6
Tekstiilien ja vaatteiden valmistus	100,9	4,7
Nahan ja nahkatuott. valmistus	81,6	-7,3
Puutavaran ja puutuotteiden valmistus	143,9	-0,9
Massan, paperin ja paperituotteiden valmistus	120	29,2
Kustantaminen ja painaminen	134,1	4,8
Koksin ja öljytuotteiden valmistus	79,5	-27,9
Kemikaalien ja kemiallisten tuott. valmistus	139,9	4,4
Kumi- ja muovituotteiden valmistus	144,8	-1,9
Ei-metallisten mineraalituotteiden valmistus	145,9	1,6
Perusmetallien, metallituotteiden valmistus	141,4	4,6
Koneiden ja laitteiden valmistus	145,3	4,8
Sähkötekn. tuott. ja instrumenttien valmistus	273,7	-24,6
Kulkuneuvojen valmistus	117,7	8,6
Huonekalujen valmistus, muu valmistus	150,8	8,5
Energia- ja vesihuolto	128,0	16,3
Tehdasteollisuuden erikoisindeksit		
Puu- ja paperiteollisuus	124,5	21,0
Metalliteollisuus	182,3	-11,6
Kemianteollisuus	134,6	-0,3
Muu tehdasteollisuus	127,1	4,1

1) Työpäiväkorjattu

Tuloerojen kehitys 1986–1999, käytettävissä olevat tulot (1986=100)

Vuosi	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992
Indeksi	100	96,3	98,7	99,8	99,4	99,3	97,3
Vuosi	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Indeksi	102,7	102,1	105,9	108,3	114,9	120,0	125,8

MARKKINAHAKKUUT

	2001 Toukokuu	Muutos Touko- kuu 01/00 %	2001 Tammi- toukokuu	Muutos Tammi- toukokuu 01/00 %
	1000 m ³		1000 m ³	
Markkinahakkuut yht.	2876	-19	25007	-7

TEOLLISUUSTUOTANNON VOLYYMI-INDEKSI

Indeksi (1995=100)	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001												
							IV ¹⁾	V ¹⁾	VI ¹⁾	VII ¹⁾	VIII ¹⁾	IX ¹⁾	X ¹⁾	XI ¹⁾	XII ¹⁾	I ¹⁾	II ¹⁾	III ¹⁾	IV ¹⁾
Indeksi (1995=100)	100,0	103,5	113,2	122,4	129,1	147,9	148,7	142,0	111,9	135,1	150,5	161,3	158,1	155,7	145,5	142,7	148,0	146,9	
Vuosimuutos, %		6,1	3,5	9,3	7,8	5,5	4,5	12,9	11,2	11,0	13,6	13,9	18,8	17,4	7,1	6,5	6,7	6,6	-0,7

1) Työpäiväkorjattu

kasvoivat kolmanneksen ja luovutusvoitot 57 prosenttia. Ansiotuloista palkkatulot kasvoivat 6,4 ja eläketulot 3,4 prosenttia.

Eniten pääomatuloja saivat ahvenanmaalaiset, 18 prosenttia veronalaisista tuloistaan. Vähiten, noin 5 prosenttia tuloistaan, pääomatuloja saivat Kainuun ja Lapin tulonsaajat. Palkkatuloja saivat eniten uusmaalaiset ja itäuusmaalaiset, kun taas yrittäjätulojen osuus oli suurin Etelä- ja Keski-Pohjanmaalla, 10 prosenttia tuloista.

Kunnittain tulot olivat suurimmat Kauniaisissa, 255 340 markkaa ja pienimmät

Iniössä, 60 690 markkaa tulonsaajaa kohti.

Lähde: Tulo- ja varallisuustilasto 1999. Tilastokeskus

Vuokrat nousivat vuodessa 3,8 %

Asuinhuoneistojen vuokrat nousivat viime vuoden huhtikuusta tämän vuoden huhtikuuhun keskimäärin 3,8 prosenttia. Aravavuokrahuoneistojen vuokrat nousivat 2,7 prosenttia ja vapaarahoitteisten asuntojen vuokrat 4,5 prosenttia. Pääkaupunkiseudulla vapaarahoitteisten asun-

tojen vuokrat nousivat vuodessa 5,5 prosenttia.

Arava-asunnoista maksettiin vuokraa huhtikuussa keskimäärin 39,5 markkaa neliöltä kuukaudessa ja vapaarahoitteisista asunnoista 47,5 markkaa.

Vapaarahoitteisten asuntojen uusissa vuokrasuhteissa vuokrat nousivat koko maassa keskimäärin 4,1 prosenttia viime vuoden huhtikuusta, pääkaupunkiseudulla nousua

tilastoitiin 5,3 prosenttia. Uudella vuokrasuhteella tarkoitetaan vuokra-asunnon vuokraamista edellisen 12 kuukauden aikana.

Vuokratiedot on saatu Tilastokeskuksen kyselytutkimuksesta ja Kansaneläkelaitoksen asumistukirekistereistä. Vuokra-asuntojen tiedot ovat väestörekisterijärjestelmästä.

Lähde: Vuokratilasto 2001. Tilastokeskus

KONKURSSIT

	2001 Huhtikuu	2001 Tammi- huhtikuu	Vuosi- muutos %
Konkurssiin haettuja yhteensä	254	891	-11
<i>Yritykset</i> ¹⁾	244	861	-11
Maa-, metsä- ja kalatalous	2	11	38
Teollisuus, kaivostoiminta, energiahuolto	41	127	-22
Rakentaminen	50	146	1
Kauppa	45	169	-17
Majoitus- ja ravitsemistoiminta	9	50	-24
Kuljetus, tietoliikenne ja varastointi	22	70	-20
Muut palvelut	43	184	3
Toimiala tuntematon	32	104	-9
<i>Yksityishenkilöt</i>	10	30	-6
Uhanalaisten työpaikkojen määrä	1060	3171	-15

1) Sisältää yhtiöt, yhteisöt ja yrittäjät.

MYÖNNETYT RAKENUSLUVAT

	2001 Huhti- kuu	Muutos Huhti- kuu 01/00	2001 Tammi- huhtikuu	Muutos Tammi- huhtikuu 01/00
	1000 m ³	%	1000 m ³	%
Kaikki rakennukset	4 603	52	13 081	3
Asuinrakennukset	1 023	-20	3 384	-22
Vapaa-ajan asuinrakennukset	88	9	291	13
Liike- ja toimistorakennukset	418	-4	1 951	-35
Julkiset palvelurakennukset	288	107	918	18
Teollisuus- ja varastorakennukset	2 054	234	4 638	72
Maatalousrakennukset	527	65	1 353	20
Muut rakennukset	204	23	545	4

RAKENNUSKUSTANNUSINDEKSI

Indeksi (1990=100)	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000					2001						
							VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V
	102,2	103,5	102,7	105,2	107,6	109,1	112,5	112,6	112,9	113,1	113,5	113,6	113,7	114,0	114,9	115,1	115,9	116,1
Vuosi- muutos, %	1,5	-1,3	-0,8	2,4	2,3	1,4	3,2	3,0	3,0	3,0	3,2	3,3	3,3	3,3	3,7	3,6	3,8	3,6

RAKENNUSKUSTANNUSINDEKSI (2000=100)¹⁾

	2001 Toukokuu	Kuukau- simuutos %	Vuosi- muutos %
Kokonaisindeksi (ammattimainen rak.)	102,9	0,2	2,8
Työpanokset	103,6	0,1	3,6
Tarvikepanokset	103	0,2	3
Muut panokset	101,4	0,2	1,1
Ammattimainen rakentaminen			
Asuinkerrostalo	102,6	0,3	2,4
Rivitalo	103	0,3	3,1
Toimisto- ja liikerakennus	102,8	0,2	2,6
Teollisuus- ja varastorakennus	103,4	0,1	3,6
Omatoiminen rakentaminen			
Erillinen pientalo	103,1	0,3	3,1
Maatalouden tuotantorakennus	102,5	0,1	2,7

1) Uusi perusvuosi, entinen 1995=100

ASUNTOTUOTANTO

	2000	2000	2000	2000	2001
		2. nelj.	3. nelj.	4. nelj.	1. nelj.
Myönnetty rakennusluvat asunnoille	36939	13379	7122	6412	6077
Aloitettut asunnot	32309	12109	8397	6038	5340
Valmistuneet asunnot	32740	8577	7050	8944	7627

ASUNTOJEN HINNAT¹⁾

	2000	2000	2000	2000	2001
	1. nelj.	2. nelj.	3. nelj.	4. nelj.	1. nelj.
Pääkaupunkiseutu					
Keskim. neliöhinta, mk/m ²	12499	12616	12255	12182	12112
Nimellishintaindeksi, 1983=100	234,5	236,7	229,9	228,5	227,2
Reaalihintaindeksi, 1983=100	137,4	136,6	131,5	130,1	129,0
Kaupat tilastossa	1396	1273	1464	1280	1532
Muu Suomi					
Keskim. neliöhinta, mk/m ²	6472	6572	6416	6310	6327
Nimellishintaindeksi, 1983=100	221,8	225,2	219,9	216,2	216,8
Reaalihintaindeksi, 1983=100	129,9	130,0	125,8	123,1	123,1
Kaupat tilastossa	2658	2391	2524	2064	2419

1) Vanhojen kerrostalo- ja vuokrahuoneistojen keskimääräiset velattomat neliöhinnat

Luottokorttiosot lisääntyivät 11 %

Luottokorteilla ostettiin Suomessa viime vuonna tavaroita ja palveluita 36,8 miljardilla markalla, mikä oli 10,6 prosenttia enemmän kuin vuonna 1999. Ostojen lukumäärä lisääntyi vuodessa 5,4 prosenttia 116,9 miljoonaan kappaleeseen.

Luottokorttiosioista 80 prosenttia eli 29,5 miljardia markkaa tehtiin viime vuonna korttomilla, alle kahden kuukauden luottoajan maksuajakorteilla. Varsinaisilla luottokorteilla ostettiin 7,3 miljardilla markalla. Yleisluottokorttien osuus kaikista luottokorttiosioista oli 61 prosenttia.

Kaupoissa luottokorttiosioita tehtiin viime vuonna 16 miljardilla markalla, mikä oli lähes 11 prosenttia kaupan kokonaismyynnistä. Kortin käyttö-

aste kauppastoissa nousi puoli prosenttiyksikköä. Luottokorttiosiojen arvo kasvoi 9 prosenttia, kun vähittäiskaupan myynnin arvo ilman alkoholi- myyntiä kasvoi samaan aikaan 5,5 prosenttia.

Majoitus- ja ravintolalaskuja maksettiin korteilla viime vuonna 2,6 miljardilla markalla. Luottokorttimyynnin osuus kokonaismyynnistä oli 10,4 prosenttia. Ilman kahviloita, joissa korttimyynti on vähäistä, luottokorttiososten osuus toimialan myynnistä oli 14 prosenttia.

Huoltamoiden myynnistä 72 %

Huoltamoilla ostoksiin on perinteisesti käytetty paljon luottokortteja. Huoltamoiden korttimaksut lisääntyivät viime vuonna 7 prosenttia 12,5 miljardiin markkaan. Kortin käyttöaste oli noin 72 prosenttia huoltamoiden kokonaismyynnistä.

Matkailuun liittyviä korttiosioita tehtiin viime vuonna 3,1 miljardin markan arvosta, ostot kasvoivat 12 prosenttia. Luottokorttiosiojen osuus matkailun kokonaismyynnistä oli lähes neljännes.

Muilla toimialoilla luottokorttiosioita tehtiin viime vuonna 2,6 miljardilla markalla.

Ulkomaalaisten luottokorttiosiot Suomessa kasvoivat viime vuonna 17 prosenttia ja niiden arvo oli 3,1 miljardia markkaa. Suomalaiset käyttivät ulkomailla luottokortteja 4,1 miljardin markan arvosta, mikä oli 3 prosenttia enemmän kuin vuonna 1999.

Aktiivisia tilejä 2,4 miljoonaa

Kotitalouksilla ja yrityksillä oli korttiyhtiössä viime vuonna 3,2 miljoonaa korttitiliä, joista 2,4 miljoonaa oli aktiivisia eli käytössä vähintään keran vuodessa. Aktiivisten tilien määrä kasvoi prosentin viime

vuonna. Velkaa luotollisilla korttitileillä oli vuoden lopussa 8,9 miljardia markkaa, josta 66 prosenttia kohdistui kaupan alalle ja 14 prosenttia huoltamoille. Luottokorttivelan painotettu kesikorko oli varsinaisilla luottokorteilla 14,4 prosenttia eli 7 prosenttiyksikköä korkeampi kuin pankkien myöntämän kulutuksen korko vuoden 2000 lopussa.

Pankkiyhdistyksen kyselyn mukaan pankkikorteilla maksettiin ostoksia viime vuonna 61 miljardilla markalla. Edellisvuodesta pankkikorttiososten arvo lisääntyi lähes 13 prosenttia. Pankkikorttia käytettiin keskimäärin 255 kertaa vuoden 2000 aikana. Keskiostos pankkikorteilla oli viime vuonna 239 markkaa ja luottokorteilla 314 markkaa. Ostokertoja luottokorttitiliä kohden oli keskimäärin 48 kappaletta.

ULKOMAANKAUPPA

	2001 Maaliskuu milj. mk	Vuosi- muutos %
<i>Tuonti tavaroiden käytön mukaan</i>		
Tuonti yhteensä	19021	8,5
Raaka-aineet ja tuotantotarvikkeet	7701	1,2
Energiatuotteet	2571	122,2
Investointitavarat	4406	-1,9
Kestokulutustavarat	1952	2,8
Muut kulutustavarat	2392	0,7
<i>Vienti toimialojen mukaan</i>		
Vienti yhteensä	25935	5,9
Maa- ja metsätaloustuotteet	143	3,6
Teollisuustuotteet	25579	5,9
elintarvikkeet, juomat ja tupakka	424	7,1
tekstiilit ja vaatteet	344	6,2
puutavara ja puutuotteet	1419	6,7
massa, paperi ja -paperituotteet	5585	7,7
kemikaalit ja kemialliset tuotteet	1359	12,2
kumi- ja muovituotteet	483	20,1
perusmetallit ja metallituotteet	2339	9
koneet ja laitteet	2950	19,8
sähkötekniset tuotteet	7564	-13,4
kulkuneuvot	1758	98
Kauppataase	6914	

Lähde: Tullihallitus

MAKSUTASE

	1999	2000	2001 Helmi	Maalis	Huhti
	milj. mk				
Vaihtotase	40325	58559	6446	6204	-4011
Kauppataase	65208	85270	6050	7764	8350
Palvelut	-5522	-6738	-595	-583	-652
Pääomansiirrot	648	366	0	0	0
Rahoitustase	-27403	-54077	-2104	-2141	-426

Lähde: Suomen Pankki

KESKEISIÄ VALUUTTAKURSSIEJA

	2000	2001 Maalis	Huhti	Touko
	Valuuttojen keskiarvosuorat, mk			
USD USA:n dollari	6,44	6,54	6,67	6,8
CAD Kanadan dollari	4,34	4,2	4,28	4,41
GBP Britannian punta	9,76	9,45	9,57	9,7
JPY Japanin jeni	0,06	0,05	0,05	0,06
SEK Ruotsin kruunu	0,70	0,65	0,65	0,66
NOK Norjan kruunu	0,73	0,73	0,73	0,74
DKK Tanskan kruunu	0,80	0,8	0,8	0,8
EEK Viron kruunu	0,38	0,38	0,38	0,38

Lähde: Suomen Pankki

ULKOMAANKAUPPA

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001											
							IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III
Tuonti, milj. mk	128556	141720	160995	172819	176536	17467	19179	18713	16691	17861	17924	21652	20588	19303	16936	17279	19021	
Vienti, milj. mk	176021	186334	212840	230569	233343	21465	26162	24196	22910	23947	26966	30145	27261	25405	23147	22401	25935	
Kauppataase, milj. mk	47466	44615	51846	57750	56807	3998	6982	5484	6219	6086	9043	8492	6673	6102	6211	5122	6914	

Lähde: Tullihallitus

Maksuhäiriöt lisääntyivät

Maksuhäiriöiden osuus aktiivisista tileistä oli 2,5 prosenttia. Ulkopuolisen perijän hoidettavaksi annettiin luottokorteista 11 700 vakavampaa maksuhäiriötapausta eli 3 400 tapausta edellisvuodesta enemmän. Eniten jätettiin maksamatta varsinaisten luottokorttien laskuja.

Maksuhäiriöiden takia purettiin lähes 34 600 korttitiliä. Vakaviin maksuhäiriöihin liittyvän myynnin arvo, 116 miljoonaa markkaa, kasvoi 8,4 prosenttia edellisvuodesta. Luottotappioiksi luottokorttiyhdytöt kirjasi viime vuonna 81 miljoonaa markkaa. Vuonna 1999 luottotappiot olivat 54 miljoonaa ja ensimmäisenä vuonna 1993 jopa 157 miljoonaa markkaa.

Lähde: Luottokortit 2000. Tilastokeskus

Palkkasumma kasvoi 8 %

Koko talouden palkkasumma oli vuoden 2001 helmi-huhtikuussa 8,0

prosenttia suurempi kuin vuotta aiemmin. Kasvu nopeutui edellisvuodesta, jolloin vastava muutos oli 6,1 prosenttia.

Teollisuusyritysten maksama palkkasumma oli helmi-huhtikuussa 8 prosenttia suurempi kuin vuotta aiemmin. Palkkasumma kasvoi kaikilla teollisuuden toimialoilla. Viime vuoden vastaavana ajanjaksona kasvu oli 5 prosenttia. Rakentamisen palkkasumma kasvoi helmi-huhtikuussa 12 prosenttia edellisvuotisesta. Talonrakentamisen palkkasumma kasvoi 13 prosenttia ja maa- ja vesirakentamisen palkkasumma 6 prosenttia.

Tukku- ja vähittäiskaupan palkkasumma kasvoi helmi-huhtikuussa 6 prosenttia. Vähittäiskaupan palkkasumman lisäys oli 5 prosenttia ja tukkukaupan 8 prosenttia. Autokaupan palkkasumma kasvoi 3 prosenttia. Tukkukaupan palkkasumman kasvu oli tarkasteluajanjaksona edellisvuotta ripeämpää ja vähittäiskaupan edellisvuotta hitaampaa.

Lähde: Liiketoiminnan kuukausikuvaajat 2001, huhtikuu. Tilastokeskus

KESKEISIÄ KORKOJA

	2001				
	Tammi	Helmi	Maalis	Huhti	Touko
Eoniaikorko	4,76	4,99	4,78	5,06	4,64
Euriborkorot					
1 viikko	4,81	4,83	4,82	4,88	4,67
1 kk	4,81	4,8	4,78	4,78	4,66
2 kk	4,79	4,78	4,74	4,72	4,65
3 kk	4,77	4,76	4,71	4,68	4,64
4 kk	4,74	4,72	4,67	4,64	4,61
5 kk	4,71	4,69	4,62	4,6	4,58
6 kk	4,68	4,67	4,58	4,57	4,56
9 kk	4,6	4,61	4,49	4,51	4,54
12 kk	4,58	4,59	4,47	4,48	4,52
Valtion obligaatioiden korkoja					
5 vuotta	4,7	4,71	4,6	4,73	4,88
10 vuotta	5,02	5,02	4,94	5,1	5,29

Lähde: Suomen Pankki

HEX-OSAKEINDEKSI (28.12.1990 = 1000)

	2000		2001			
			Tammi	Helmi	Maalis	Huhti
Yleisindeksi	14881	11948	9283	8556	9111	10547
Vuosimuutos, %	90,8	-16,8	-41,5	-49,9	-42,3	-35,5

LIIKETOIMINNAN SUHDANNEKUVAAJAT

(1995=100)

	Liikevaihtokuvaaja		Palkkasummokuvaaja	
	Indeksiluku 3/2001	Muutos, % 1-3/00- 1-3/01	Indeksiluku 4/2001	Muutos, % 2-4/00- 2-4/01
Teollisuus	145	8	137	8
Rakentaminen	189	12	184	12
Kauppa	141	5	148	6
Muut palvelut	153	9	156	10

Indeksiluku on trendin uusimman kuukauden pisteluku.

Muutos-% on aluperäisen sarjan (muiden palveluiden liikevaihdon työpäiväkorjatun sarjan) kolmen viimeisimmän kuukauden keskiarvon muutos verrattuna edellisvuoden vastaavaan ajanjaksoon. Kolmen kuukauden keskiarvo tasaa satunnaisvaihtelua.

Palvelualojen liikevaihtokuvaajassa on otettu huomioon aloittaneet ja lopettaneet yritykset. Muiden kuvaajien laskennassa käytetään paneelia, jossa ovat mukana vertailukelpoiset yritykset kohdekuukaudelta ja edellisen vuoden vastinkuukaudelta.

KAUPAN MYynti, KAUPPAPÄIVÄKORJATUT MÄÄRÄINDEKSI

(1995=100)¹⁾

	2001 Huhtikuu	Muutos Huhtikuu 01/00, %
Moottorijoneuvojen kauppa, korjaus ja huolto sekä polttoaineen vähittäismyynti	132,3	-10,0
Agentuurikauppa ja tukkukauppa poislukien moottorijoneuvojen kauppa	126,9	3,9
– yleistukkukauppa	151,8	3,7
Vähittäiskauppa poislukien moottorijoneuvojen kauppa	125,1	4,0
– tavaratalokauppa	138,0	3,1
– päivittäistavarakauppa	122,5	4,9

1) Vuoden 1998 alusta tapahtuneen tilastointitavan muutoksen takia tukku- ja vähittäiskaupan myynnistä julkaistaan kauppapäiväkorjatun määräindeksin ennakkotiedot koko tukku- ja vähittäiskaupasta sekä autokaupasta. Tukkukaupasta julkaistaan lisäksi yleistukkukaupan ja vähittäiskaupasta tavaratalo- ja päivittäistavarakaupan ennakkotiedot. Enemmän kaupan tilastoinnin muutoksista Tietoaajassa 5/98 sivulla 22.

YLEISÖN TALLETUKSET PANKEISSA

	2000 2. nelj.	3. nelj.	4. nelj.	2001 1. nelj.
Markkatalletukset (euromääräiset 1999–)				
Kanta, milj.mk	319424	314626	324665	323 300
Keskikorko, %	1,63	1,83	1,95	2,08
Valuuttatalletukset (muut kuin euromääräiset 1999–)				
Kanta, milj.mk	7172	7925	6867	6 396
Keskikorko, %	3,60	3,93	3,87	3,02

PANKKIEN LUOTOT YLEISÖLLE

	2000			2001		
	2. nelj.	3. nelj.	4. nelj.	1. nelj.		
Markkaluotot (euromääräiset 1999–)						
Kanta, milj.mk ¹⁾	360530	366508	375677	387 962		
Keskikorko, % ²⁾	5,62	6,06	6,22			
Valuuttaluotot (muut kuin euromääräiset 1999–)						
Kanta, milj.mk	8130	7788	7238	10 607		
Keskikorko, %	6,38	6,54	6,43	5,73		

	2000		2001			
	Marras	Joulu	Tammi	Helmi	Maalis	Huhti
Kotimaiset uudet euroluotot ¹⁾						
Määrä milj.mk ²⁾	16578	20704	17091	16765	20 444	21 843
Keskikorko, % ³⁾	5,84	5,64	5,61	5,63	5,50	5,40

1) 31.12.98 asti uudet markkaluotot

2) Ml. valtion varoista välitetyt

3) Pl. valtion varoista välitetyt

Kuntatalous vahvistui, erot suurenivat

Kuntien tilinpäätösten mukaan kunta-alan talous kohentui edelleen viime vuonna. Kuitenkin lähes puolet kunnista ja kuudesosa kuntayhtymistä joutui ottamaan velkaa, myymään omaisuuttaan tai käyttämään säästöjään selviytyäkseen toiminta- ja rahoitusmenoistaan.

Tilinpäätösten mukaan kuntien toimintakate heikkeni edellisestä vuodesta lähes 4,3 miljardia markkaa. Tämä voitiin kattaa verotulojen lisäyksellä. Verotuloja kirjattiin viime vuoden tilinpäätöksiin 76,4 miljardia markkaa, mikä on 4,8 miljardia enemmän kuin edellisenä vuonna. Valtionosuudet kasvoivat runsaat 0,9 miljardia markkaa. Kun rahoituskulut kasvoivat nettomääräisesti 0,5 miljardia, jäi vuosikatteiden lisäykseksi 1,0 miljardia markkaa. Kuntayhtymien vuosikatteen supistuivat 0,3 miljardia

markkaa. Kunnissa vuosikate ylitti selvästi käyttöomaisuuden poistot, kuntayhtymissä se jäi hieman poistoja pienemmäksi.

Kaikkiaan 196 kunnan ja 35 kuntayhtymän vuosikate jäi miinukselle. Negatiivisten vuosikatteitten summa oli -553 miljoonaa markkaa. Vuotta aiemmin tällaisia kuntia oli 87 ja kuntayhtymiä 28, ja niiden vuosikatteitten summa oli -161 miljoonaa markkaa.

Kohennusta kaupunkimaisissa kunnissa

Asukasta kohti laskettuna kaupunkimaisten kuntien vuosikate oli 2 600 markkaa, taajaan asuttujen kuntien 686 markkaa ja maaseutumaisten kuntien 59 markkaa. Edellisenä vuonna vastaavat luvut olivat 2 049 markkaa, 918 markkaa ja 531 markkaa, joten taloustilanne on kohentunut kaupunkimaisissa kunnissa, mutta synkistynyt taajaan asutuissa ja varsinkin maaseutumaisissa kunnissa. Kaupunkimaisten kuntien vuosikate oli 158 pro-

senttia poistoista, taajaan asuttujen kuntien 69 prosenttia ja maaseutumaisten kuntien vain 6 prosenttia. Kaikissa kunta-ryhmissä oli sekä hyvin että huonosti selviytyneitä kuntia.

Investointeihin kunnat ja kuntayhtymät käyttivät viime vuonna 17,0 miljardia markkaa, mikä on 2,8 miljardia enemmän kuin vuotta aiemmin. Käyttöomaisuutta myytiin 5,5 miljardilla markalla.

Kunnat ja kuntayhtymät lyhensivät pitkäaikaisia velkojaan 4,6 miljardilla ja ottivat uutta lainaa 4,3 miljardia markkaa. Vuoden lopussa lainakanta asukasta kohti oli kaupunkimaisissa kunnissa 4 459 markkaa, taajaan asutuissa kunnissa 4 683 markkaa ja maaseutumaisissa kunnissa 4 202 markkaa. Koko maan keskiarvo oli 4 438 markkaa asukasta kohti.

Kuntien ja kuntayhtymien taloutta koskeva ennakkotilasto ei sisällä Ahvenanmaan kuntien ja kuntayhtymien tietoja. *Lähde: Kuntien ja kuntayhtymien taloustilaston ennakkotiedot 2000. Tilastokeskus*

Työllisiä lisää 20 000

Työllisiä oli toukokuussa 20 000 henkeä enemmän kuin vuotta aiemmin. Jatkuvaa kokoaikatyötä tekevien palkansaajien määrä kasvoi 24 000:lla. Määräaikaisia ja/tai osa-aikaisia työsuhteita oli 13 000 enemmän kuin vuotta aiemmin.

Työllisyysaste eli työllisten osuus 15–64-vuotiaista oli toukokuussa 68,5 prosenttia. Se oli 0,4 prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuotta aiemmin. Kausivaihtelusta tasoitettu työllisyysaste oli toukokuussa 68,2 prosenttia. Toimialoista työllisyys lisääntyi sosiaalipal-

TYÖTTÖMYYS

	2001		Muutos Toukokuu 01/00 %
	Huhtikuu	Toukokuu	
Työttömät, 1000 henkeä	267	304	-5,6
Miehet	140	152	3,4
Naiset	128	152	-13,1
15-24-vuotiaat	95	129	-8,5
Työttömyysaste, %	10,3	11,3	-0,6
Miehet	10,4	10,8	0,3
Naiset	10,2	11,7	-1,8
15-24-vuotiaat	28,5	32	-1,9 yks.
Työttömyysaste toimialoitain, %			
Maa-, riista-, kala- ja metsätalous	6,3	3,3	0,6 yks.
Teollisuus	5	4,5	0,4 yks.
Rakentaminen	15,1	12	2,8 yks.
Kauppa, majoitus- ja ravitsemistoiminta	6,2	4,9	-0,3 yks.
Liikenne	3,4	3,9	-1,5 yks.
Rahoitus-, vakuutus- ja liike-elämän palvelut	6,8	5,4	-1,2 yks.
Julkiset ja muut palvelut	5,7	7,3	-0,3 yks.

TYÖMARKKINAT

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2000					2001					
							VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V
Työlliset, 1000 henkeä	2099	2127	2169	2222	2296	2335	2468	2427	2332	2317	2336	2319	2272	2293	2316	2318	2397
Työttömät, 1000 henkeä	382	363	314	285	261	253	210	219	234	225	224	210	248	248	247	267	304
Työttömyysaste, %	15,4	14,6	12,7	11,4	10,2	9,8	7,8	8,3	9,1	8,9	8,7	8,3	9,9	9,8	9,6	10,3	11,3

TYÖLLISYYS

	2001	2001	Muutos Toukokuu 01/00 %
	Huhtikuu	Toukokuu	
	1000 henkeä		
15-74-vuotiaita	3907	3908	0,2
Työvoima yhteensä	2585	2701	0,1
Työvoimaosuus, %	66,2	69,1	-0,1
Työvoimaan kuulumattomat 15-74-v.	1321	1207	0,5
siitä koululaiset ja opiskelijat	336	248	6,9
kotitaloustyötä tekevät	104	83	-2,4
Työlliset yhteensä	2318	2397	0,8
Yrittäjät ja yrittäjäperheenjäsenet	322	308	-5,5
Palkansaajat	1996	2089	1,9
Työlliset työajan mukaan			
Kokoaikatyölliset	2012	2092	1,1
Osa-aikatyölliset	304	302	-1
Työlliset toimialoitain			
Maa-, riista- ja kalatalous	104	123	-3,6
Metsätalous	24	27	-18,8
Teollisuus	494	495	-4,2
Talonrak., rak.asennus ja viimeistely	103	121	-9,7
Maa- ja vesirakentaminen	26	24	-18,6
Kauppa, majoitus- ja ravitsemistoiminta	355	367	4,9
Liikenne	168	180	4,2
Rahoitus-, vakuutus- ja liike-elämän palvelut	288	305	5,9
Julkiset ja muut palvelut	749	750	4
Toimiala tuntematon	8	6	14,5
Tehdyt työtunnit, milj. tuntia	309,3	374,6	-3,3

veluissa ja liike-elämän palveluissa. Rakentamisessa ja teollisuudessa työllisyys aleni. Työpaikat lisääntyivät eniten Etelä-Suomen läänissä.

Työttömiä oli työvoimatutkimuksen mukaan toukokuussa 304 000 eli 18 000 vähemmän kuin vuotta aiemmin. Työttömyysaste oli 11,3 prosenttia, kun se vuotta aiemmin oli 11,9 prosenttia. 25–74-vuotiaitten työttömyysaste oli 7,6 prosenttia, kun se viime vuoden vastaavana aikana oli 7,9 prosenttia. 15–24-vuotiaitten nuorten työttömyysaste oli 32,0 prosenttia, kun se viime vuoden toukokuussa oli 33,9 prosenttia. Työttö-

myysaste oli alhaisin Etelä-Suomen läänissä eli 8,9 prosenttia ja korkein Lapin läänissä, 20,7 prosenttia. Kausivaihtelusta taositettu työttömyysaste oli 8,9 prosenttia, nuorilla se oli 19,2 ja 25–74-vuotiailla 7,6 prosenttia.

Työvoimatutkimuksen toukokuun työttömyysluvut ovat huhtikuuta korkeampia erityisesti siitä syystä, että opiskelijat ovat hakeutuneet työmarkkinoille, mutta useat heistä eivät vielä ole saaneet työtä. Työttömistä oli päätoimisia opiskelijoita 116 000.

Lähde: Työvoimatilasto 2001, toukokuu. Tilastokeskus

PALKANSAAJIEN ANSIOTASOINDEKSI (1995 = 100)

	2000				2001
	1. nelj.	2. nelj.	3. nelj.	4. nelj.	1. nelj.
Toimiala					
Maa- ja metsätalous	114,0	115,7	116,2	116,4	119,3
Teollisuus	118,0	119,6	120,2	121,5	123,9
Energia- ja vesihuolto	115,3	118,2	118,8	119,8	122,8
Rakentaminen	117,6	118,9	119,7	120,6	123,3
Tukku- ja vähittäiskauppa	114,8	117,4	117,6	118,0	120,9
Majoitus ja ravitsemustoiminta	115,2	116,0	116,1	116,4	119,2
Kuljetus	114,9	117,6	117,7	118,1	120,8
Posti- ja teleliikenne	120,9	122,5	123,2	124,0	126,8
Rahoitus	119,6	120,8	120,9	122,0	124,7
Vakuutus	117,9	119,1	119,2	119,4	122,5
Kiinteistöalan palvelut	118,8	121,1	120,8	120,6	123,5
Tietojenkäsittelypalvelu	114,5	117,1	117,3	117,7	120,5
Tutkimus ja kehittäminen	117,8	119,3	119,6	119,5	122,3
Julkinen hallinto	115,9	117,3	117,6	118,1	120,8
Koulutus	113,5	114,6	114,8	115,2	117,8
Terveystalopalvelut	116,2	117,8	118,5	118,8	121,1
Sosiaalipalvelut	114,6	116,0	116,5	117,2	120,0
Yhteensä	116,5	118,2	118,6	119,2	121,9
Tuntipalkkaiset	116,7	118,4	118,9	120,0	122,6
Kuukausipalkkaiset	116,4	118,2	118,5	119,0	121,7
Sektori					
Yksityinen sektori	117,2	119,1	119,5	120,2	123,0
Kunnat	114,6	116,0	116,5	116,8	119,3
Valtio	116,2	117,6	117,8	118,1	120,9
Muut	114,0	115,5	115,7	116,0	118,8

JULKISTEN MENOJEN HINTAINDEKSI (1995 = 100)

	1998	1999	2000				2001
			1. nelj.	2. nelj.	3. nelj.	4. nelj.	1. nelj.
Valtiontalous	102,9	103,8	105,9	107,0	107,8	108,3	108,7
Kunnallistalous	105,4	107,1	109,6	111,0	111,8	112,3	113,8

KULUTTAJAHINTAINDEKSI

	1997	1998	1999	2000				2001							
				VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V
Indeksi (1995=100)	101,8	103,2	104,4	108,2	108,3	108,5	109,3	109,4	109,3	109,1	108,9	109,5	110,0	110,5	111,4
Vuosimuutos, %		1,2	1,4	3,5	3,7	3,8	4,2	4,1	4,0	3,5	3,3	3,1	2,9	3,0	3,4
Elinkustannusindeksi (1951:10=100)	1415	1435	1452	1504	1505	1507	1519	1520	1519	1517	1514	1522	1529	1536	1548

KULUTTAJAHINTAINDEKSI (1995 = 100)

	2001	Kuukausi- muutos %	Vuosi- muutos %
	Toukokuu		
Kokonaisindeksi	111,4	0,8	3,4
Elintarvikkeet ja juomat	107	1,9	4,6
Alkoholijuomat ja tupakka	112,6	0,1	1,7
Vaatetus ja jalkineet	102,6	-0,1	0,5
Asuminen, lämpö ja valo	114,7	0,5	3,5
Huonekalut, kodinkoneet ja -hoito	105,6	0,4	2,3
Terveys- ja sairaudenhoito	115,8	0	2,3
Liikenne	118,8	2,4	4,2
Viestintä	98,2	0,7	4
Kulttuuri ja vapaa-aika	109,9	-0,4	3,8
Koulutus	120,1	0	4,4
Hotellit, kahvilat ja ravintolat	115	0,1	2
Muut tavarat ja palvelut	106,7	0,8	3,7
Nettohintaindeksi (1995=100) huhtikuu	110,0	0,5	3,5
Pohjainflaatioindikaattori (1995=100) huhtikuu	110,1	0,6	3,4

TUOTANNON HINTAINDEKSI (1949=100)

	2001	Kuukausi- muutos %	Vuosi- muutos %
	Toukokuu		
Kokonaisindeksi	1699	0,5	2,6
Kotimarkkinatavarat	1697	0,7	3
Vientitavarat	1750	0,3	2
Tavararyhmät (SITC)			
0 Elintarvikkeet	1413	1,1	0,4
7 Koneet, laitteet ja kuljetusvälineet	1521	0,2	-1,9
71 koneet ja laitteet, ei sähkökoneet	2356	0,6	2,6
72 sähkökoneet, -laitteet ja -tarv.	698	-0,4	-9,6
Toimialaryhmät (ISIC, Rev.1)			
2-3 Tehdasteollisuus	1669	0,4	1,6
34-38 metalliteollisuus	1420	0,1	-1,3
34 metallin perusteollisuus	1186	-0,3	-1,7
35 metallituoteteollisuus	1666	0	4,1
36 koneiteollisuus	2364	0,6	2,7
37 sähkötekninen teollisuus	724	-0,3	-7,5
38 kulkuneuvoteollisuus	1770	0,1	1,8

TUKKUHINTAINDEKSI (1949=100)

	2001	Kuukausi- muutos %	Vuosi- muutos %
	Touko- kuu		
Kokonaisindeksi	1725	0,7	2,1
Kotimaiset tavarat	1783	0,6	2,9
Tuontitavarat	1534	1,1	0,5
Tavararyhmät (SITC)			
0 Elintarvikkeet	1268	1,1	1,6
3 Polttoaineet, kaasu, sähkö, lämpö	2057	2,9	8,3
31a kivennäispolttoaineet ja -öljyt	3121	4,2	6,1
31b kaasu, sähkövirta ja lämpö	1316	1,5	10,4
5 Kemian teollisuuden tuotteet	1327	-0,3	1,6
68 Epäjalot metallit	1355	0,6	-5
7 Koneet, laitteet ja kuljetusvälineet	1903	0	-0,7
71 koneet ja laitteet, ei sähkökoneet	3233	0,2	2,4
72 sähkökoneet, -laitteet ja -tarv.	662	-0,6	-7,2
73 kuljetusneuvot	2151	0,4	3,1

	TUONTIHINTAINDEKSI (1995=100)			VIENTIHINTAINDEKSI (1995=100)		
	2001 Toukokuu	Kuukausi- muutos %	Vuosi- muutos %	2001 Toukokuu	Kuukausi- muutos %	Vuosi- muutos %
Kokonaisindeksi	110,2	1,1	0,3	102,7	0,3	2,2
Energiatuotteet	208,1	6,5	10,8			
Raaka-aineet ja tuotantohyödykkeet	96,3	0,2	-2,7	108,1	0,1	4,5
Kestokulutustavarat	104,9	1	2,3	93,5	0	1,2
Muut kulutustavarat	103,5	0	-1,4	109,4	0,1	1,5
Investointitavarat	104,9	-0,3	-1,1	86,5	0,1	-2,5
Tavararyhmät (NACE-TOL)						
01 Maataloustuotteet	95	-1,9	-8,6			
02 Metsätaloustuotteet	101,8	0,1	6,5			
C <i>Mineraalit</i>	192,3	7,2	6,6			
D <i>Teollisuustuotteet</i>	102,6	0,1	-0,7	102,6	0,3	2
DA Elintarvikkeet, juomat ja tupakka	106,2	-0,9	0,6	110,3	-0,2	-0,1
DB Tekstiilit ja vaatteet	99,9	1	0,9	100,6	1	3,1
DD Puutavara ja -tuotteet				90,6	0,6	-4,9
21 Selluloosa, paperi ja paperituotteet	96,6	-0,3	1,5	115,9	-0,1	9,3
232 Öljytuotteet	210,4	2,6	7,7			
DG Kemikaalit ja kemialliset tuotteet	101,2	-1	0	107,9	0,4	-1,9
DH Kumi- ja muovituotteet	96,4	0,6	-1,1	109,4	1,4	0,8
DI Ei-metalliset mineraalituotteet	102,5	-0,4	-1	134,7	0,1	14,8
27 Perusmetallit	104,4	1,3	-11,2	97,6	-0,7	-3,3
271 rauta, teräs ja rautaseokset	96,7	-2,3	-14,4	89,3	-3,8	-0,2
274 muut kuin rautametallit	115,5	6	-11,3	114	3,4	-7
28 Metallituotteet	108,6	0,6	5,7	96,1	0	5
DK Koneet ja laitteet	114,6	0,3	1	113,1	0,9	2,5
DL Sähkötekn. tuotteet ja optiset laitteet	75	-1,1	-5	67,8	-0,7	-7,5
DM Kulkuneuvot	131,4	1,1	5,5	103,7	0,1	1,6

	TEOLLISUUDEN TUOTTAJAHINTAINDEKSI (1995 =100)			KOTIMARKKINOIDEN PERUSHINTAINDEKSI (1995 =100)			TUOKKUHINTAINDEKSI (1995 =100)		
	2001 Toukokuu	Kuukausi- muutos %	Vuosi- muutos %	2001 Toukokuu	Kuukausi- muutos %	Vuosi- muutos %	2001 Toukokuu	Kuukausi- muutos %	Vuosi- muutos %
Kokonaisindeksi	107,6	0,6	3	108,9	0,7	2,2	109	0,7	2,1
Kotimaiset tavarat				108,8	0,6	3	108,8	0,6	3
Tuontitavarat ¹⁾				109,3	1,1	0,2	109,4	1	0,4
Käyttötarkoitus									
Energiatuotteet	121,1	2,3	9,3	136,5	3,4	9,7	136,5	2,8	8,1
Raaka-aineet ja tuotantohyödykkeet	102,3	-0,7	0,9	100,5	-0,3	-0,5	100,2	-0,3	-0,2
Kestokulutustavarat	117,3	-0,1	2,7	108,6	0,6	2,5	107,3	0	1,5
Muut kulutustavarat	104,6	0,8	1,6	103,6	0,7	0,7	105,1	0,7	1,8
Investointitavarat	101,3	0,3	-0,9	108,4	0,3	1,7	102,4	0	-1
Tavararyhmät (NACE-TOL)									
01 Maataloustuotteet				92	0,3	-0,7	94,7	1,2	1,1
02 Metsätaloustuotteet				116,7	-0,6	0,1	111,1	-0,1	3,2
C <i>Mineraalit</i>	112,6	0,7	2,1	176,8	6,4	6	168,5	6	5,2
D <i>Teollisuustuotteet</i>	106,7	0,4	1,1	104,6	0,3	0,4	106,1	0,3	0,7
DA Elintarvikkeet, juomat ja tupakka	102,3	0,9	0,9	102,8	0,7	0,8	105,6	0,6	2
DB Tekstiilit ja vaatteet	101,2	0	-0,2	95,9	0,7	0,4	95,9	0,7	0,4
DD Puutavara ja puutuotteet	97,3	0	-3,2	96,8	0,2	-2,6	96,8	0,2	-2,6
21 Selluloosa, paperi ja paperituotteet	102,3	-2,6	0,3	101,5	-2,3	0,4	101,8	-2,4	0,5
22 Kustannus- ja painotuotteet	110,6	0,1	3,3	111,1	0,1	2,8	110,2	0,1	2,8
232 Öljytuotteet	198,6	5,1	5,2	201,5	4,4	5,9	159	2,6	4,2
DG Kemikaalit ja kemialliset tuotteet	109,1	0,4	6,4	104,3	-0,4	2,7	103,8	-0,5	2,7
DH Kumi- ja muovituotteet	105,6	0,4	2,4	100,7	0,5	1	100,3	0,5	0,9
DI Ei-metalliset mineraalituotteet	108,8	0,3	-0,2	107,1	0,1	-0,4	107,1	0,1	-0,4
27 Perusmetallit	95,4	0,1	-0,4	98,6	0,6	-4,9	98,6	0,6	-4,9
271 rauta, teräs ja rautaseokset	96,1	0	-1,2	96,2	-0,8	-6,1	96,2	-0,8	-6,1
274 muut kuin rautametallit	93,2	0,9	2,5	102,7	3,2	-4,6	102,6	3,3	-4,5
28 Metallituotteet	115	0	3,7	113,1	0,2	4,3	113	0,2	4,2
DK Koneet ja laitteet	115,9	0,2	2,9	115	0,3	1,9	114,8	0,3	1,9
DL Sähkötekniset tuotteet ja optiset laitteet	78,2	0,5	-8,7	75,2	-0,5	-6,3	75,2	-0,5	-6,2
DM Kulkuneuvot	113,6	-0,1	3	128	0,9	5,1	120,7	0,3	3,5
E Sähkö, kaasuu, lämpö ja vesi	110,7	1,6	10,6	110,3	1,6	10,5	114,1	1,6	10,1

TUOKKUHINTAINDEKSI

	1997	1998	1999	2000	2001										
					VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV
Indeksi (1949=100)	1601	1577	1573	1695	1703	1713	1746	1750	1754	1727	1712	1709	1705	1713	1725
Indeksi (1995=100)	100,9	99,6	99,4	107,1	107,6	108,2	110,3	110,5	110,8	109,1	108,2	108,0	107,7	108,2	109,0
Vuosimuutos, %	1,6	-1,3	-0,2	8,6	8,0	8,2	9,6	9,7	8,8	6,0	4,5	3,2	2,1	3,0	2,1

Kotien omaisuusrikokset entistä useammin poliisille

Kotitalouksien omaisuuteen kohdistuneiden rikosten määrä oli 1990-luvulla suurempi kuin 1980-luvulla. Vuonna 1997 tapahtui runsaat 630 000 omaisuusrikosta. Vuoteen 1993 verrattuna varkauksien määrä vähentyi vuonna 1997 kuitenkin hieman. Vahingontekoja oli runsas 20 prosenttia kaikista omaisuusrikoksista. Niiden määrä ei lisääntynyt 1980-luvulta. Tiedot ilmenevät Tilastokeskuksen ja Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisemasta tutkimuksesta, jota varten haastateltiin 15 vuotta täyttäneitä suomalaisia. Samanlaiset tutkimukset on tehty

1980, 1988 ja 1993.

Omaisuusrikoksista 44 prosenttia ilmoitettiin poliisille tai tuli muuten poliisiin tietoon. 1990-luvulla rikoksista ilmoitettiin poliisille selvästi useammin kuin 1980-luvulla. Kun kotitalouksiin kohdistuneista omaisuusrikoksista 17 prosenttia johti poliisitutkintaan vuonna 1980, vastaava osuus vuonna 1997 oli kaksinkertainen, 36 prosenttia. Poliisiin yhteyttä otaneista 83 prosenttia oli tyytyväisiä poliisin toimintaan taapausta käsiteltäessä.

Lähde: Kotitaloudet omaisuusrikosten kohteena. Tilastokeskus.

Elokuva suosituinta kulttuuria

Likimain kolme neljästä 10 vuotta täyttäneestä suomalaisesta oli käynyt vuonna 1999 jossakin kulttuuritilaisuudessa tai museossa vuoden aikana. Elokuvat olivat kulttuuritilaisuuksista suosituimpia. Seuraavina tulivat teatteri, konsertit ja taidenäyttelyt. Tiedot käyvät ilmi Tilastokeskuksen ajankäyttötutkimuk-

sesta, jota varten haastateltiin lähes 6 000 suomalaista.

Lähes puolet haastatelluista oli käynyt elokuvissa viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana. Elokuvissa kävijöiden määrä oli lähes ennallaan vuonna 1991 tehtyyn vapaa-aikatutkimukseen verrattuna. Eniten elokuvissa kävivät edelleen nuoret, alle

25-vuotiaista jopa neljä viidestä. Elokuviissa käynti oli kuitenkin lisääntynyt vuoteen 1991 verrattuna yli 44-vuotiaiden ikäryhmissä.

Teatterissa kävi vuonna 1999 vastaajista 39 prosenttia ja tanssiesityksissä noin viidesosa. Osuudet olivat suunnilleen samoja kuin vuonna 1991. Naisista lähes joka toinen kävi teatterissa, ja tanssiesityksissäkin naiset kävivät selvästi miehiä useammin.

Konserteissa oli käynyt 37 prosenttia vastaajista. Eniten konserteissa kävivät 15–24 -vuotiaat, joista yli puolet oli käynyt konsertissa. Naiset olivat konsert-

tiyleisössä yhä enemmistönä. Oopperassa kävi 7 prosenttia vastaajista vuonna 1999, kun vuonna 1991 osuus oli 4 prosenttia.

Taidenäyttelyissä ja taide-museoissa käyneiden osuus pieneni vuoteen 1991 verrattuna 44 prosentista 35 prosenttiin vuonna 1999. Muissa museoissa oli käynyt 29 prosenttia vastaajista, kun vuonna 1991 osuus oli 43 prosenttia. Etenkin nuorten osuus taidenäyttelyjen ja museoiden yleisöstä väheni.

Lähde: Kulttuuri- ja liikuntabarastukset 1991 ja 1999. Tilastokeskus.

REKISTERÖIDYT UUDET AUTOT

	2001 Toukokuu	Vuosi- muutos %	2001 Tammi- toukokuu	Vuosi- muutos %
Autot yhteensä	13070	-21,7	59818	-22,2
Henkilöautot	11415	-23,9	51686	-24,3
Pakettiautot	1140	-7,2	5662	-4,2
Kuorma-autot	453	15,3	2266	-9,2
Linja-autot	62	0	204	-24,7

MAJOITUSTOIMINTA

	2001 Huhtikuu	Vuosi- muutos %	2001 Tammi- huhtikuu	Vuosi- muutos %
Yöpymiset hotelleissa	952332	0,8	4006035	5,4
ulkomaalaisia	192019	6,1	1034005	18,0
Hotellihuoneiden käyttöaste, %	45,3	-1,1	48,3	1,4

VÄESTÖNMUUTOKSET

	1999		2000				2001	
	4. nelj.	1.-4. nelj.	1. nelj.	2. nelj.	3. nelj.	4. nelj.	1.-4. nelj.	1. nelj.
Elävänä syntyneet	13293	57574	14235	14595	14589	13323	56742	14025
Kuolleet	12123	49345	13941	11909	11649	11840	49339	12075
Syntyneiden enemmitys	1170	8229	294	2686	2940	1483	7403	1950
Maahan muuttaneet	3392	14744	3434	4250	5172	4039	16895	4072
Maasta muuttaneet	2572	11966	2943	3028	5280	3060	14311	3076
Nettomuutto	820	2778	491	1222	-108	979	2584	996
Väestön kokonaismuutos ¹⁾	2152	11656	742	3865	2788	2418	9813	2946

¹⁾ Sisältää rekisterikorjaukset

VÄKILUKU

	1995	1996	1997	1998	1999	1999 4. nelj.	2000 1. nelj.	2000 2. nelj.	2000 3. nelj.	2000 4. nelj.	2001 1. nelj.
Ajankohdan lopussa, 1 000 henkeä	5117	5132	5147	5160	5171	5171	5172	5176	5179	5181	5184

Kuuselan kuvat

Siirtokuvat

Varsin usein (useimmiten?) tilastokuvat siirretään julkaistavaksi muulla tavalla kuin suoraan tietokoneelta paperille tai esityskalvolle tulostettuna. Esimerkiksi ne voidaan sijoittaa raporttiin, tutkimusjulkaisuun, sanoma- tai kuvalehteen tai yhä useammin internetiin. Useimmissa tapauksissa grafiikkaohjelman tuottama kuvatiedosto ei sellaisenaan kelpaa julkaisufoorumiin, vaan se pitää muuntaa toiseen tallennusmuotoon.

Esitysfoorumeilla on varsin erilaiset tarpeet ja mahdollisuudet kuvatiedostojen käsittelyyn eikä yksiselitteisten ohjeiden antaminen ole mahdollista. Esimerkiksi painotalon kanssa on syytä selvittää *kokeilemalla*, mitkä tallennusmuodot ovat kelvollisia ja mikä on paras, ennen kuin muuntaa koko kuviomateriaalin. (Merkittävä yksityiskohta on myös se, että kustannus- ja painotoiminnassa pc-tyyppiset tietokoneet eivät ole yhtä yleisiä kuin toimistoissa.)

Helpoimmin selviää omalla työasemalla tehtävästä kirjoittelusta, jota ei viedä muualle toimittavaksi tai tulostettavaksi. Täl-

löin kuvat voidaan sijoittaa tekstin lomaan niin sanottuina *objekteina*. Niiden paikkaa ja kokoa voidaan muuttaa tarpeen mukaan. Samoin kuvioita pääsee muokkaamaan erittäin helposti, koska tässä tapauksessa niitä ei ole muunnettu miksiäkään. (Valittavasti tila ei salli tämän tekniikan lähempää kuvausta.)

Muualle tarkoitetut kuviotiedostot on muunnettava siitä syystä, että kaikki grafiikkaohjelmat käyttävät ensisijaisesti omaa tiedontallennustapaansa, joka on vain kyseisen ohjelmiston tuntema. Kuviotiedostot on siis muunnettava johonkin sellaiseen yleiseen tiedostomuotoon, jonka kuvion- ja tekstinkäsittelyohjelmat tai taitto-ohjelmat tunnistavat.

Puhekielessä näitä yleisiä tallennusmuotoja kutsutaan tiedostojen nimien tarkenteen mukaan. Tällaisia tarkenteita ovat esimerkiksi eps (encapsulated post script), gif (graphic interchange format), jpg (jpeg encoded file), tif (tag image file) ja wmf (Windows meta file). Erilaisia tallennusmuotoja on parisenkymmentä ja uusia tulee jatkuvasti. Tosin niistä on vain viitisen yleisemmin käytössä.

Kaikki tallennusmuodot eivät sisälly kaikkiin ohjelmiin, ja itse asiassa jotkin ohjelmistoista ovat tässä suhteessa erittäin suppeita. Toisaalta taas monipuolisimmissa ovat kaikki yleisimmät tallennusmuodot valittavissa. Erilaisten tallennusmuotojen valikoimasta voi vähän päätellä, millaiseen käyttöön ohjelmistoa on ajateltu. Esimerkiksi jos ohjelmistolla ei ole mahdollista tuottaa eps-muotoa, sitä tuskin on suunniteltu painotuotteiden tekemiseen.

Tallennusmuodot poikkeavat toisistaan monessa suhteessa. Eroja on muun muassa siinä, kuinka tarkka muunnettu kuvio tulee ja myös siinä, kuinka suuri tulee tiedostosta. Esimerkiksi tif-tiedosto saattaa helposti olla reilusti yli kymmenkertainen gif-tai jpg-tiedostoon verrattuna. Edistyneimmissä ohjelmissa tarkkuuden voi määritellä. Samoin värierottelu on joskus mahdollista.

Muunnettu kuvio on aina syytä tarkistaa, sillä muunnos saattaa muuttaa kuviota paljonkin. Esimerkiksi värit muuttuvat lähes aina, samoin kuin rasterointi, mutta dramaattisemmatkin muutokset ovat mahdollisia. On lisäksi huomattava, että useimmiten muunnoksen jälkeen kuvioiden muuttamiseen on hyvin vähän mahdollisuuksia.

Internetissä julkaistavista kuvioista on aina tarkistettava kuvatiedoston koko. Se saattaa joskus kasvaa yllättävän suureksi, jolloin lataamiseen kuluu paljon aikaa.

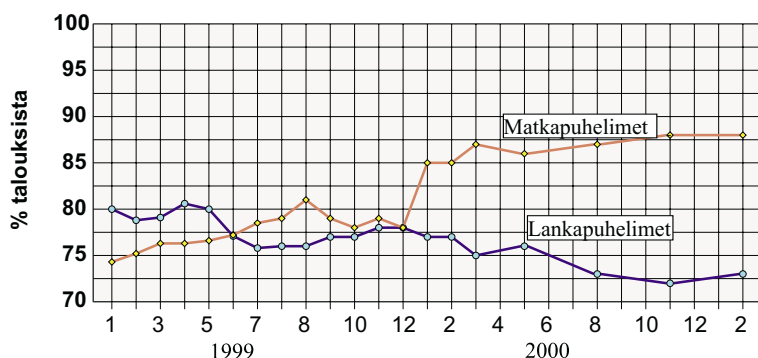
Lisäksi on otettava huomioon, että näyttöjen koot samoin kuin niiden resoluutiot ja värien määrät vaihtelevat huomattavasti. Kuvat pitää suunnitella lukijoiden mahdollisuuksien, ei omien mahdollisuuksien mukaan.

Internetiin pantavat kuvat ovat yleensä gif- tai jpg-muodossa. Varsinkin jpg on suosittu, koska sellaiset tiedostot ovat yleensä muita pienempiä. Epäilen tämän tilanteen kuitenkin muuttuvan tulevaisuudessa, kun internetin mahdollisuudet huomataan ja otetaan käyttöön. Internetin mahdollisuuksien kuvaaminen tosin on vaikeata, vähän sama kuin yrittäisi kuvata värejä tekstillä.

Nykyistä esitystapaa voisi kuvata *staattiseksi* eli kuva on sellainen kuin se on. Jo nyt on kuitenkin esimerkkejä tilastokuvioista, joissa on erilaisia muuttuvia ja liikkuvia elementtejä, jotka lisäävät esityksen havainnollisuutta ratkaisevasti. Esimerkiksi painikkeilla voidaan korostaa erilaisia osajoukkoja kuvioista tai trendiä voidaan kuvata etenevällä viivalla, kuvio voidaan tehdä uudelleen erilaisilla määrittelyillä, värien voidaan antaa muuttua dynaamisesti katsojan valitsemien kriteerien mukaan tai koordinaatistoa voidaan pyörittää. Mahdollisuuksia on paljon. Tarvitaan vain muutama innovatiivinen tyyppi, jotka alkavat kehittää ohjelmistojä.

Korjaus: Viime numerossa alla olevien käyrien loppupäistä näkyivät vain pisteet.

Matka- ja lankapuhelinpeiton muutos Suomessa

Vesa Kuusela

- tilastotieteilijä, tilastografiikan asiantuntija
- vuosien kouluttajakokemusta Turun yliopistosta ja Tilastokeskuksesta
- kirjoittanut ensimmäisen suomenkielisen kirjan tilastografiikan perusteista

Kirkonkirjat väestötilastojen perusta Suomessa

Kustaa Vaasa rekisteröi veronmaksajat

Väestötilastot ovat väestötutkimuksen tärkein tietolähde. Suomen väestötilaston laadinta on hyvä esimerkki siitä kuinka väestötilastojen keruu alkoi ja miten se on vuosien saatossa yhä monipuolistunut. Suomen nykyinen väestötietojärjestelmä (väestökirjanpito), jonka tiedoista väestötilastot laaditaan, perustuu kahden erilaisista tarpeista syntyneen aineiston yhteensovittamiseen.

Näistä vanhempi on ns. henkikirjoitus, jonka alkujuuret ulottuvat aina 1500-luvulle saakka. Tällöin Kustaa Vaasan toimeenpanemaan hallinnon uudistukseen liittyi myös veronkanto, jonka pohjaksi kerättiin tietoja talonpojista ja heidän maksamistaan veroista.

Varsinainen henkikirjoitus alkoi säännöllisesti 1600-luvulla, kun henkirahan – veron – maksajat luetteloihin. Henkikirjoitus säilyikin sitten eri muodoissaan aina vuoteen 1989, jolloin henki-

kirjojen vuosittaisesta tarkistamisesta luovuttiin. Henkikirjoituksen tiedot eivät kuitenkaan olleet väestötilastojen laadinnan pohjana, vaan niiden käyttö rajoittui pelkästään henkilöiden kotipaikan määrittämiseen esimerkiksi verotusta ja myöhemmin myös äänestämistä varten.

Kirkko luetteloi vihityt, kastetut ja haudatut

Varsinaisen pohjan väestötilastojen laadinnalle loivat kuitenkin kirkon toimesta pidettävät luettelot seurakuntalaisista. Keskiajalla yleisty, että kirkon toimesta pidettiin luetteloita vihityistä, kasteluista ja haudatuista.

Nämä luettelot yleistyivät myös Ruotsi-Suomessa 1600-luvulla ja vuonna 1686 annetussa kirkkolaissa määrättiin kaikki seurakunnat pitämään kirjaa kastettujen, haudattujen ja vihittyjen lisäksi myös seurakuntalaisten lukutaidosta. Näin muodostuivat niin sanotut kirkonkirjat, jotka olivat arvokas tietolähde väestötilastojen ja väestötutkimuksen tulevalle kehitykselle Suomessa.

Maailman pisimpään tehdyt väestötilastot

1700-luvun alussa niin valtiovalan kuin kirkonmiestenkin kiinnostus kirkonkirjoista saatavien tietojen hyödyntämiseksi yleisty.

Mauri Nieminen

- väestötieteilijä, väestötilastojen asiantuntija
- opettanut väestötiedettä Helsingin yliopistossa, eri kesäyliopistoissa ja Tilastokeskuksessa
- työskennellyt Afrikassa ja osallistunut lukuisiin kansainvälisiin konsulttehtäviin

Ensimmäiset väestötilastot kerättiin vuodelta 1749 tilastolomakkeilla, jotka papit täyttivät vuosittain. Näin Ruotsi ja Suomi aloittivat ensimmäisenä maailmassa säännöllisten väestötilastojen laadinnan.

Väestötilaston laadinnan historia on myös yhteiskunnan taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen historiaa, sillä väestötilastojen sisältö muuttui vuosien mitaan yhä monipuolisemmaksi. Väestötilastoista eivät olleet kiinnostuneet pelkästään valtion virkamiehet, vaan jo 1800-luvulla väestötilastot olivat jo monien tutkimusten perusaineistoina.

Aluksi väestön tilaa (kuten väkiluku, ikä-, sukupuoli- ja siviilisäätärakenne ja säätyjako) koskevat tiedot kerättiin vuosittain, vuodesta 1752 alkaen joka kolmas vuosi vuoteen 1775 saakka, joka viides vuosi vuoteen 1880 saakka ja sen jälkeen joka kymmenes vuosi. Näitä kymmenen vuoden välein tapahtuneita ”väestölaskentoja” on kutsuttu väestön kymmenvuotisiinventoinneiksi. Sen sijaan väestönmuutoksia koskevat tiedot kerättiin joka vuosi.

Suurimpien kaupunkien väestölaskennat

Kun päätöksentekijöille eivät enää riittäneet pelkät väestön tilaa koskevat tiedot, niin vuonna 1870 Suomen suurimmissa kaupungeissa alettiin kerätä lomakkeilla tietoja asutokunnista ja asumisesta. Kerättiin juuri niitä tietoja, joita nykyisinkin väestölaskennoissa kerätään eli tietoja ruokakuntien määrästä, kuinka paljon ruokakunnissa on henkilöitä, minkälaisissa asunnoissa ihmiset asuvat ja mikä on asunnon varustetaso.

Vuoden 1950 väestölaskenta YK:n suosituksen mukaan

Nämä suurimpien kaupunkien väestölaskennat jatkuivat joka kymmenes vuosi kunnes vuonna 1950 Suomessa suoritettiin ensimmäinen valtakunnallinen väestölaskenta keräämällä tiedot kyselylomakkeella. Lisäksi YK oli julkaissut suosituksen niistä tiedoista, joita eri maiden pitää väestölaskennassa kerätä. Näin pari vuosisataa kestäneet väestön kymmenvuotisiinventoinnit lopetettiin. 1950-luvulla väestön tilaa kuvaavat tiedot saatiin väestölaskennasta ja väestönmuutoksia koskevat tiedot kirkonkirjoista ja siviilirekisteristä. Siviilirekisterissä olivat kaikki sellaiset henkilöt, jotka eivät kuuluneet mihinkään kirkkokuntaan.

1950-luvulta alkaen kuntien väkiluvut väestölaskentojen väli-vuosilta saatiin lisäämällä väestölaskennan väkilukuun syntyneet ja kuntaan muuttaneet sekä vähentämällä kuolleet ja kunnasta muuttaneet. Näin jatkui aina vuoden 1970 väestölaskentaan saakka.

Kirjallisuutta:

Luther, Georg, Suomen tilastotien historia vuoteen 1970, Tilastokeskus 1993

Marjomaa, Pertti (toim.), Tilastokeskus 1971–2000, Tilastokeskus 2000

Nieminen, Mauri, Väestötilastoja 250 vuotta, Väestö 1999:8, Tilastokeskus 1999

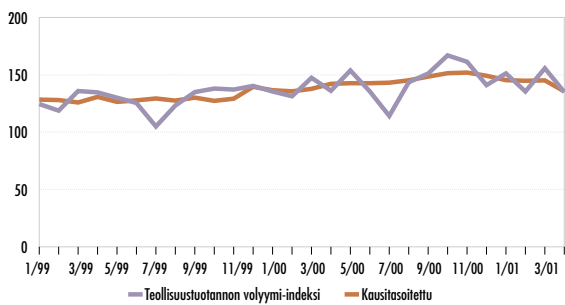

Kasvua vai laskua

Teollisuustuotannon volyyymi-indeksi huhtikuulta tuotti pitkää aikaa etusivun tilastouutisen. Se kertoi että verrattuna vuotta aiempaan teollisuustuotanto oli vähentynyt 0,7 prosenttia. Muutos oli dramaattinen, sillä edellä oli viisi jatkuvan ja voimakkaan kasvun vuotta.

Muutos oli myös jossain määrin yllättävä. Sekä Tilastokeskuksen että tutkimuslaitosten asiantuntijat varoittivat tulkitsemasta tilastoa liian dramaattisesti. Toukokuun tiedot sitten osoittivat, että huhtikuun luvut olivat asiaa. Itse asiassa jo alkuvuoden tilastolukujen tarkastelun perusteella on mahdollista

Teollisuustuotannon määrä (1995=100) 1999-2001

Kuvion aikasarja on muokattu X11-Arima menetelmällä.

todeta, että suhdannekäänte on tapahtunut.

Talouden suhdannekehityksen muutosten ajantasainen havaitseminenkin on varsin vaativa tehtävä – ennustamisesta puhumattakaan. Tilastollisten aikasarjojen kausi- ja satunnaisvaihtelu kätkevät alleen pidemmän aikavälin muutoksen. Vasta kun kehitys on jatkunut jo jonkin aikaa, voidaan suhdannekäänte paikantaa luotettavasti.

Satunnaisvaihtelu tarkoittaa erilaisista epäsäännöllisesti toistuvista tekijöistä johtuvaa aikasarjan vaihtelua. Selvimpiä tällaisen vaihtelun aiheuttajia teolli-

Jussi Melkas

- Tilastokeskuksen tiedotusjohtaja ja Tietoajan pitkäaikainen päätoimittaja
- toiminut myös tutkijana mm. Tilastokeskuksen haastatteluyksikössä
- opettanut tutkimusten ja tilastojen luku- ja käyttötaitoa useiden vuosien ajan

suudessa ovat esimerkiksi lakot ja seisokit, mutta tiettyyn aikasarjaan vaikuttavia satunnaistekijöitä on loputon määrä. Yleensä yksittäisen tekijän vaikutus on vähäinen. Teollisuustuotannon huhtikuun kehityksessä satunnaisvaihtelua merkitsi vuoden takainen lakko puu- ja paperiteollisuudessa, joka nosti toimialan tuotannon kasvuprosenttia tänä vuonna huomattavasti ja lievensi koko teollisuuden lukujen synkentymistä.

Kausivaihtelu tarkoittaa vuoden aikana tapahtuvaa aikasarjan arvojen säännöllisesti toistuvaa vaihtelua. Tyypillisin kausivaihtelu teollisuustuotannossa on heinäkuun loma-kauden aiheuttama tuotannon voimakas vähentyminen. Eri toimialoilla on lisäksi omat sesonkikaikansa.

Satunnaisvaihtelu tarkoittaa erilaisista epäsäännöllisesti toistuvista tekijöistä johtuvaa aikasarjan vaihtelua.

Jotta vuodesta toiseen toistuvat sesongit ja hiljaiselon jaksot eivät sotkisi tilastolukujen tulkitusta, verrataan indikaattorien arvoja yleensä vuoden takaisiin. Heinäkuun teollisuustuotantoa tulee verrata edellisen vuoden heinäkuuhun eikä kesäkuuhun.

Menettelyn ongelma on se, että aikaisemmin vuoden aikana tapahtunut kasvu saattaa pitkään peittää alleen suhdannekäänte. Näinhän oli jossain määrin käynyt teollisuustuotannossakin. Vaikka vuosikasvuluvut pysyivät komeasti plussalla, teollisuus-

tuotannon huippu ohitettiin jo viime vuoden lokakuussa. Sen jälkeen tuotannon kuukausimäärä oli ollut huipputaso alapuolella. Kun vuoden 2000 keskivaiheilla teollisuus kasvoi kovin voimakkaasti, pysyivät vuoden 2001 alun tuotantoluvut kuitenkin vuoden 2000 lukuja korkeampina.

Kausivaihtelu tarkoittaa vuoden aikana tapahtuvaa aikasarjan arvojen säännöllisesti toistuvaa vaihtelua.

Eri vuosien kuukausien vertailu edellyttää myös ns. työpäiväkorjauksen tekemistä. On otettava huomioon, että saman kuukauden työpäivien määrä on eri vuosina erilainen. Esimerkiksi pääsiäinen liikkuu kuukaudesta toiseen.

Vähän nopeampan muutoksen tarkasteluun antaa mahdollisuuden aikasarjan tasoittaminen liukuvien keskiarvojen menetelmällä. Se tarkoittaa sitä, että viimeisen mittausarvon sijasta käytetäänkin esimerkiksi kolmen viimeisen mittauksen keskiarvoa tunnuslukuna. Tällä tavoin tasoitettu aikasarja osoittaa tuotannon kääntyneen laskuun selvästi ennen vuoden vaihdetta.

Jussi Melkas

Connect to Euro-Indicators daily

www.europa.eu.int/comm/euroindicators/

Euro-Indicators - portti ajantasaiseen eurooppalaiseen suhdannetietoon

Eurostatin uuden Euro-Indicators -palvelun helppokäyttöisestä ja kattavasta **online-tietokannasta** voi tehdä räätälöityjä tiedonhakuja tai tuottaa valmiiksi suunniteltuja taulukoita.

Ajantasaisen suhdannetiedon pääteemat ovat maksutase, suhdannebarometri, kuluttajahinnat, ulkomaankauppa, yritysten suhdanteet, työmarkkinat, rahoitusmarkkinat ja kansantalouden tilinpito.

Tiedot ovat saatavissa erikseen euroalueelta, EU 15 -alueelta ja eri jäsenvaltioista.

Tilastotiedon **lisäksi palvelun kautta on saatavissa runsaasti muuta tietoa** kuten sarjoihin liittyvät yksityiskohtaiset metatiedot, suhdannetiedon uusimmat lehdistötiedotteet ja muut uutiset, working papers -asiakirjat sekä suhdanneseurannan julkaisuja pdf-muodossa.

Tiedon tuottajia ovat Eurostat, Euroopan komission talous- ja rahoitusasioiden pääosasto ECFIN sekä kansalliset tilastoviranomaiset EU-maissa.

Palvelun hinta on yksittäiskäyttäjälle 1 000 euroa vuodessa. Mikäli tiedot halutaan laittaa yrityksen verkkoon hinta on 2 000 euroa vuodessa. Tutkimuslaitokselle myös verkkokäytön hinta on 1 000 euroa. Jälleenmyyjälle hinta on 10 000 euroa vuodessa.

Tilaukset ja lisätietoja:

Eurostat DataShop Helsinki
Tilastokirjasto
PL 2 B
00022 Tilastokeskus
puh. (09) 1734 2221
faksi (09) 1734 2279

s-posti: datashop.tilastokeskus@tilastokeskus.fi

internet: www.tilastokeskus.fi/tk/kk/datashop.html

TIETOAJAN PALVELUKORTTI

postita ilmaiseksi, faksaa (09) 1734 2354 tai soita (09) 1734 2531

Tilaan Tietoajan

☐ kestitilauksena	350 mk/12 numeroa
☐ vuositilauksena	410 mk/12 numeroa
☐ irtonumero	39 mk/nro
☐ edellisvuosien irtonumero	30 mk/nro
numeron _____ vuodelta 19	
☐ ilmainen näyttenumero tuttavalleni:	

Nimi _____

Osoite _____

Postinro ja -toimipaikka _____

Puhelin _____

Tilaan Tietoajan kuvia A4-koossa

☐ musta-vaalkokopioina	_____ kpl	65 mk/kpl + alv 22 %
(perushintaan 5 paperikopiota)		
☐ värikopioina	_____ kpl	65 mk/kpl + alv 22 %
☐ musta-vaalkokalvona	_____ kpl	100 mk/kpl + alv 22 %
☐ värikalvona	_____ kpl	150 mk/kpl + alv 22 %

Numerosta _____

Sivulta _____

Aiheesta _____

Yhteystietoni/Osoitteenmuutos ___ / ___ 20 ___ alkaen

Vanha osoitteeni:

Nimi _____

Osoite _____

Postinro ja -toimipaikka _____

Asiakasnumero _____

Uusi osoitteeni:

Nimi _____

Osoite _____

Postinro ja -toimipaikka _____

Puhelin _____

00003 Helsinki

Sopimus 00022/710

VASTAUSLÄHETYS

Tietoaika /3A

 Tilastokeskus

Tilasto
keskus
maksaa
postimaksun

Mitä siitä kertoisin...

Kun Suomi-tietoutesi alkaa pätkiä, lataa lisämuistia taskustasi

Uudet taskutilastot ilmestyneet suomen-, ruotsin-, englannin- ja venäjänkielisenä.

Keskeiset tiedot Suomen väestöstä, elinoloista, teollisuudesta, taloudesta, koulutuksesta, kulttuurista ja vaaleista. Myös kansainvälistä vertailutietoa.

Lähes 100 tilastotaulukkoa ja graafista esitystä.

Koko 8x15 cm, 40 sivua.

Hinta 20 mk.

KYSY PALJOUSALENNUKSISTA!

Puhelin (09) 1734 2011

myynti.tilastokeskus@tilastokeskus.fi

Tilaukset ja lisätietoja myös internetistä

www.tilastokeskus.fi/tilastotori

